

This project is funded
by the European Union

ПРИРАЧНИК

за постапките за развој и
изградба на електрани за
производство на електрична
енергија од обновливи
извори на енергија

GUIDELINES

On the procedures for the
development and
construction of power
plants utilising renewable
energy sources

MANUAL

për procedurat për zhvillimin
dhe ndërtimin e centraleve
për prodhimin e energjisë
elektrike nga burimet
ripiertëritëse të energjisë

ФОТОНАПОНСКИ ЕЛЕКТРАНИ | PHOTOVOLTAIC PLANTS | CENTRALET FOTOVOLTAIKE

ПРИРАЧНИК

за постапките за развој и изградба на електрани
за производство на електрична енергија
од обновливи извори на енергија

ФОТОНАПОНСКИ ЕЛЕКТРАНИ

СОДРЖИНА

1.	Вовед.....	3
2.	Преглед на применливите повластени тарифи за фотонапонски електрани	4
3.	Детален дијаграм за постапката и документите за изградба	5
4.	Преглед на чекорите, постапките и документите	6
4.1.	Основни предуслови: Основање на компанија	6
4.2.	Користење на земјиште	6
4.3.	Студија за оценка на влијанието врз животната средина	7
4.4.	Согласност за приклучок на дистрибутивниот систем	8
4.5.	Одобрение за градба	8
4.6.	Стекнување на привремен статус на повластен производител	9
4.7.	Проектирање и изведба на приклучокот	10
4.8.	Одобрение за употреба	11
4.9.	Лиценца за производство на електрична енергија	12
4.10.	Упис на објектот во Регистарот на објекти за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија	14
4.11.	Доделување на статус на повластен производител	14
4.12.	Договор за откуп на електрична енергија со оператор на пазарот на електрична енергија	16
5.	Обезбедување на гаранции за потекло на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија	18
6.	Адреси и податоци за контакт на надлежните институции	19
7.	Релевантно законодавство и регулататорни акти.....	20

1. ВОВЕД

Овој Прирачник има за цел да обезбеди детални насоки за инвеститорите во процесот на развој и спроведување на проекти за обновливи извори на енергија, поконкретно фотонапонски електрани. Прирачникот не претставува исцрпен, детален и длабински преглед. За подетални информации осврнете се на релевантното законодавство и регулаторните акти коишто се наведени на крајот на овој Прирачник.

Прирачникот е структуриран во три дела.

Во првиот дел е даден преглед на применливите повластени тарифи за сите проекти за обновливи извори на енергија, вклучувајќи ги и повластените тарифи за фотонапонските електрани.

Во вториот дел е даден детален дијаграм на постапките за изградба и потребната документација.

Во третиот дел е даден детален преглед на релевантните процедури и барања за изградба, пуштање во употреба и функционирање на фотонапонски електрани. Читателот го упатуваме постојано да го консултира овој дел и деталниот дијаграм, коишто е даден во вториот дел.

На крајот од прирачникот е даден список на надлежните органи со нивните адреси и податоци за контакт, како и список на сите релевантни закони и други регулаторни акти.

НАПОМЕНА:

Овој Прирачник дава преглед на целокупниот процес и постапки за развој и изградба на фотонапонска електрана, било како повластен производител или како независен производител кој продава електрична енергија на отворениот пазар. Сепак, во молиме да имате предвид дека барањата за стекнување со статус на повластен производител (4.6 и 4.12) и потпишување на договор за откуп на електрична енергија со операторот на пазарот на електрична енергија (4.13) нема да се применува на независни производители кои продаваат електрична енергија на отворениот пазар.

Овој Прирачник не се осврнува на прашања поврзани со:

- основање на компанија или основање на странски подружници земјата корисник на проектот и нивното работење;
- добивање на одобрение за градење,
- добивање на лиценци за стручен кадар и други работни и социјални дозволи,
- сопственост на земјиште, експропријација и други имотни права,
- оданочување,
- Правилник за државна помош, и сл.

Сепак, имајте предвид дека ова се важни прашања кои секој инвеститор треба внимателно да ги анализира кога подготвува проект за фотонапонска електрана.

Овој Прирачник е наменет да служи како алатка за информирање и ориентација на идните инвеститори во фотонапонски електрани. Сепак, наша препорака е инвеститорите директно да контактираат и да ги консултираат надлежните органи пред да преземат какви било официјални активности за развој и изградба на фотонапонски електрани и да ги имаат предвид применливите законодавни и регулаторни акти.

2. ПРЕГЛЕД НА ПРИМЕНЛИВИТЕ ПОВЛАСТЕНИ ТАРИФИ ЗА ФОТОНАПОНСКИ ЕЛЕКТРАНИ

Повластената тарифа за електрична енергија која ја произведуваат и продаваат фотонапонските електрани (кои се стекнале со статус на повластен производител) се утврдени во Уредбата за повластени тарифи за електрична енергија (Службен весник бр. 56/2013) и е како што следува:

одделен обновлив извор на енергија (Службен весник бр. 56/2013 и 10/2014).

Овој Прирачник дава преглед на целокупниот процес и постапки за развој и изградба на фотонапонска електрана, било како повластен производител или како независен производител кој продава електрич-

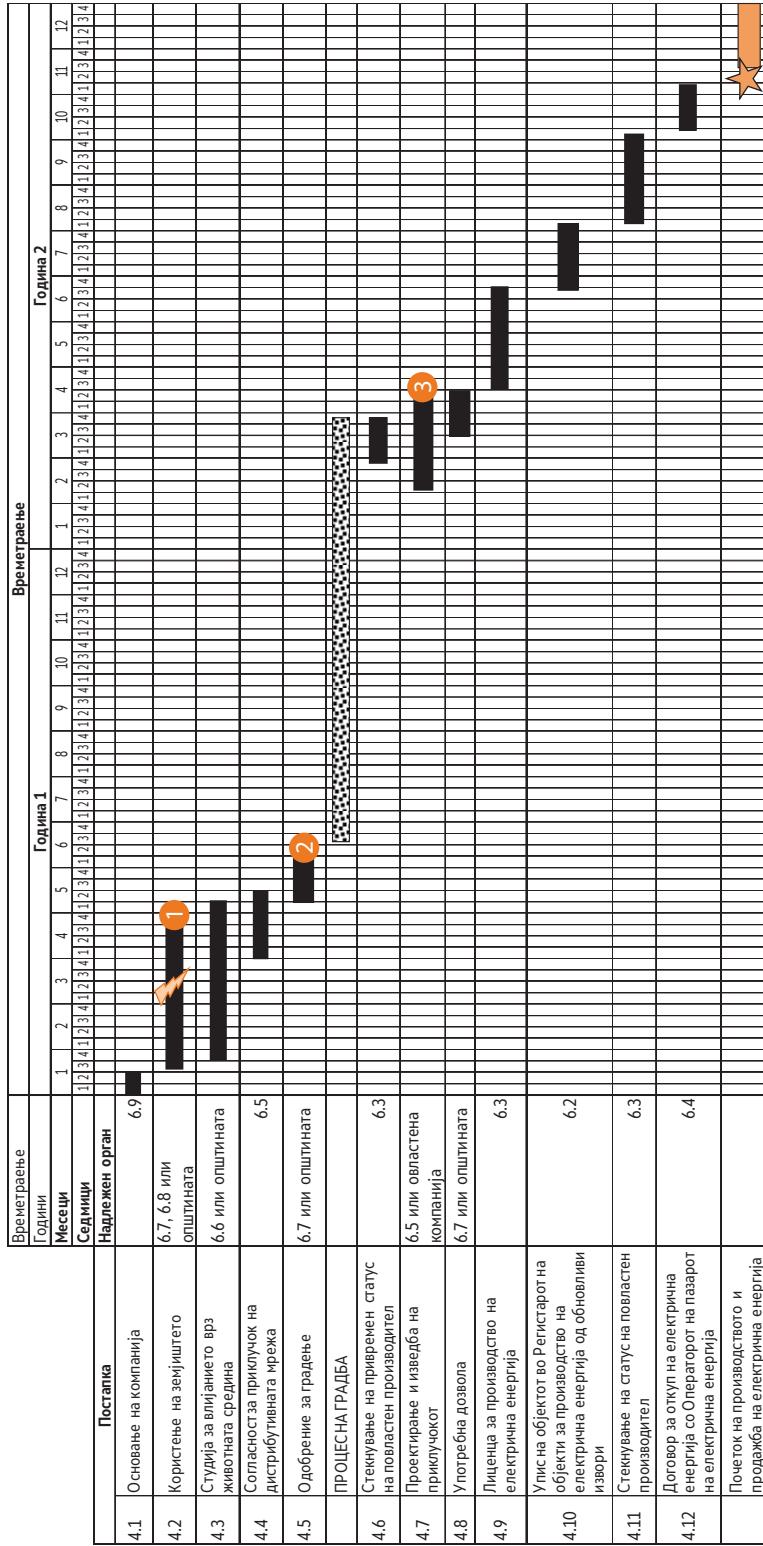
Инсталирана моќност на фотонапонската електрана	0 – 50 kW	50 kW – 1 MW
Квота (вкупна инсталлирана моќност за којашто се применува повластената тарифа)	4 MW	14 MW
Повластена тарифа (€¢/kWh)	16,00	12,00

Повластените тарифи се применливи на ново изградените фотонапонски електрани со максимална инсталлирана моќност до 1 MW коишто се стекнале со статус на повластен производител. Повластениот производител има право да ги користи повластените тарифи во период од 15 години.

Вкупната квота на фотонапонски електрани кои можат да користат повластени тарифи е утврдена во Одлуката за вкупната инсталлирана моќност на повластените производители на електрична енергија произведена од секој

на енергија на отворениот пазар. Сепак, во молиме да имате предвид дека барањата за стекнување со статус на повластен производител (4.6 и 4.12) и потпишување на договор за откуп на електрична енергија со операторот на пазарот на електрична енергија (4.13) нема да се применува на независни производители кои продаваат електрична енергија на отворениот пазар. Наш совет е инвеститорите да ја истражат можноста и изводливоста за продажба на електричната енергија на отворен пазар за профит.

3. ДЕТАЛЕН ДИЈАГРАМ ЗА ПОСТАПКАТА И ДОКУМЕНТИТЕ ЗА ИЗГРАДБА

Легенда:

Времетраење на постапката
Графички работи
Ризик 1: Неможност да се добие право на користење на државно земјиште, доцнчење и неструнност на исходот и трошоците
Ризик 2: Неможност да се добие одобрение за градба или непредвидено доцнчење
Ризик 3: Зголемување на трошоците за приклучок доколку не е можно да се изврши поврзување на наблискиот приклучок
Почеток на производство и продажба на електрична енергија

4. ПРЕГЛЕД НА ЧЕКОРИТЕ, ПОСТАПКИТЕ И ДОКУМЕНТИТЕ

4.1. ОСНОВНИ ПРЕДУСЛОВИ: ОСНОВАЊЕ НА КОМПАНИЈА

Производство на електрична енергија можат да вршат домашни и странски лица врз основа на лиценца издадена од страна на Регулаторната комисија за енергетика. За да се стекнат со лиценца за производство на електрична енергија, странските лица треба да основаат подружница регистрирана во трговскиот регистар што го води Централниот регистар (Закон за енергетика, член 5). Ова барање се проверува со увид во изводот од Централниот регистар.

Производството на електрична енергија не може да започне пред добивањето на соодветната лиценца. Лиценцата за енергетски дејности се издава за период од три до 35 години во зависност од видот на енергетската дејност, видот и обемот на обврската за обезбедување на јавна услуга во вршењето на енергетската дејност, обемот на средствата потребни за извршување на енергетската дејност, времетраењето на правото за користење/концесијата на соодветниот енергетски ресурс, како и конкретни барања на вршителот на енергетската дејност. Вообичаеното времетраење на лиценцата за производството на електрична енергија изнесува 35 години. На исто лице може да му се издадат повеќе лиценци за вршење на енергетски дејности (Закон за енергетика, член 37).

Фотонапонска електрана со вкупна инсталirана моќност за производство на електрична енергија помала или еднаква на 10 MW може да се изгради без „овластување за изградба на нови објекти за производство на електрична енергија“ кое го издава Владата на предлог на Министерството за економија. (Закон за енергетика, член 49)

4.2. КОРИСТЕЊЕ НА ЗЕМЈИШТЕ

Доколку земјишната парцела(-и) на која инвеститорот има намера да гради фотонапонска електрана е класифицирана како земјоделско земјиште (обработливо земјиште, шуми, пасишта или слично), инвеститорот може да достави барање до Министерството за транспорт и врски или до Општината, во зависност од случајот, да побара од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство да изврши трајна пренамена на соодветното земјоделско земјиште во градежно земјиште (Закон за земјоделско земјиште, член 49). Времетраењето на оваа постапка зависи од сложеноста на подготовката и разгледувањето на проектната документација. Трошоците за обезбедување на проектна документација ги сноси инвеститорот.

Освен ако земјишната парцела(-и) на која инвеститорот има намера да изгради фотонапонска електрана не е во приватна сопственост, инвеститорот треба да го купи земјиштето, да потпише договор за долготраен закуп со Владата или да добие концесија за користење на земјиште (Закон за градежно земјиште, членови 13 - 40). Постапките за отуѓување, давање под долготраен закуп и концесија на градежно земјиште во државна сопственост се врши со јавно наддавање, што носи ризик да не се победи на наддавањето за конкретната земјишна парцела.

Доколку земјишната парцела е во приватна сопственост, инвеститорот и сопственикот на земјиштето можат заедно да се договорат за отуѓувањето, долготрајниот закуп или правото на користење на земјиштето.

4.3. СТУДИЈА ЗА ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Ве молиме да имате предвид дека фотонапонските електрани подлежат на барањата за подготовка и поднесување на Студија за оценка на влијанието врз животната средина. Оттука, фотонапонски електрани не може да се градат или да почнат со работа пред да се добие позитивно решение за Студијата за оценка на влијанието врз животната средина во согласност со Законот за животна средина.

Студијата за оценка на влијанието врз животната средина треба да содржи:

- Опис на проектот заедно со информации за локацијата, карактерот и големината на проектот и на потребната земјишна површина;
- Опис на животната средина и нејзината локација;
- Опис на природното, културното и историското наследство и опис на пределот;
- Опис на видот и количините очекувани емисии, особено на емисиите во воздухот, цврстиот отпад, како и други информации потребни за евалуација на поголемите влијанија на проектот врз животната средина;
- Опис на мерките за спречување, намалување и елиминирање на влијанието врз животната средина, како и на мерките за враќање во поранешната состојба;
- Опис на влијанијата на проектот врз животната средина имајќи го предвид нивото на развој на науката и прифатените методи за евалуација;
- Опис на карактеристиките на технологијата која се користи;
- Опис на алтернативните решенија за реализација на проектот што инвеститорот ги имал предвид и главните причини за

избирање на предложената алтернатива; секогаш се вклучува и нултата алтернатива;

- Резиме на доставената студија без технички детали;
- Анализа на потешкотите (технички недостатоци или недостиг на знаења) со кои инвеститорот или експертот биле соочени за време на подготовката на студијата; и
- Предлог за големината и карактеристиките на потенцијалните промени поради која е потребно да се ажурира Студијата за оценката на влијанието врз животната средина.

Студијата за оценката на влијанието врз животната средина треба да се структуира на следниот начин:

- 1) Општи податоци;
- 2) Вид на елаборат;
- 3) Орган надлежен за одобрување на елаборатот;
- 4) Опис на проектот во кој се врши дејноста или активноста;
- 5) Опис на животната средина околу локацијата на проектот;
- 6) Влијание на проектот врз животната средина;
- 7) Програма за заштита на животната средина;
- 8) Заклучок;
- 9) Список на прилози;
- 10) Изјава.

Инвеститорот треба да добие одобрение за Студијата за оценката на влијанието врз животната средина. Орган надлежен за разгледување и одобрување на Студијата (во случај на фотонапонски електрани над 1 MW) е Управата за животна средина, орган во состав на Министерството за животна средина и просторно планирање. Градоначалникот

на општината е надлежен за разгледување и одобрување на Студијата (во случај на фотонапонски електрани до 1 MW).

4.4. СОГЛАСНОСТ ЗА ПРИКЛУЧОК НА ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ

Објектите за производство на енергија со инсталација моќност до 10 MW обично се приклучуваат на дистрибутивната мрежа. Поради тоа, согласноста за приклучување на фотонапонска електрана на мрежата за дистрибуција на електрична енергија треба да се добие од операторот на систем за дистрибуција на електрична енергија (ЕВН Македонија).

Во пракса барањето за согласност за приклучување треба да се поднесе во почетната фаза од градежните работи. Барањето треба да се достави до ЕВН Македонија на образецот БСП-2, кој може да се најде во корисничко-енергетските центри на ЕВН Македонија или да се преземе од веб-страницата на ЕВН Македонија.

Во прилог на барањето треба да се достават следните документи:

- Решение за упис во Централниот регистар со тековна состојба,
- Основен проект за производната постројка која е предмет на приклучување на дистрибутивната мрежа,
- Извод од катастарски план со вцртани постојни објекти,
- Одобрение за градба,
- Координати на локацијата каде што ќе биде инсталirана производната постројка, и
- Технички карактеристики на производната постројка во согласност со Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

ЕВН Македонија има обврска да донесе Решение за согласност за приклучување на дистрибутивниот систем во рок од 40 дена

од денот на прием на комплетното барање. Издавањето на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивниот систем е пропратено со потпишување на Договор за приклучување на дистрибутивната мрежа подготвен од страна на ЕВН Македонија, а кој е прилог на Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

Надоместокот за приклучување на производител на електрична енергија на дистрибутивната мрежа се утврдува во согласност со Методологијата за начинот на одредување на надоместокот за приклучување на дистрибутивната мрежа на електрична енергија која е дадена во прилог на Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

Трошоците за приклучокот, како што се утврдени од страна на ЕВН Македонија, ги сноси инвеститорот, а ЕВН Македонија е обврзана да постави мерен уред на свој трошок. Имајќи ги предвид случаите во кои фотонапонската електрана не може безбедно да се поврзе на најблиската точка за приклучок, им советуваме на инвеститорите да проверат во ЕВН Македонија каде ќе биде нивната фактичка точка на приклучок и да направат проценка на трошоците за изведба на приклучокот.

4.5. ОДОБРЕНИЕ ЗА ГРАДБА

За изградба на фотонапонска електрана е потребно одобрение за градба. Општината на чијашто територија е предвидено да биде изградена фотонапонската електрана е надлежна за издавање на одобрение за градба доколку електраната има инсталирана моќност до 1 MW, додека Министерството за транспорт и врски е надлежно за издавање на одобрение за градба за фотонапонската електрана со инсталирана моќност од над 1 MW (Закон за градење, член 57, 58).

Кон барањето за одобрение за градба треба да ги доставите следните документи:

- извод од локалниот детален урбанистички план;
- архитектонско-урбанистички проект (ревидиран и одобрен),
- основен проект (ревидиран и одобрен),
- Идеен проект,
- доказ за право на градење (сопственост, право на користење, концесија),
- геодетски елаборат за земјишната парцела.

Општината, или Министерството за транспорт и врски, во зависност од случајот, е должно да ја разгледа и да донесе решение за доделување на одобрение за градење во рок од 15 дена од денот на доставување на комплетна и точна документација. Пред да го добие одобрението за градење, подносителот треба да го плати надоместокот за уредување на градежно земјиште; одобрението за градење се издава во рок од пет работни дена од доставување на доказ за платен надоместок за уредување на градежно земјиште.

Одобрението за градење престанува да важи доколку подносителот не почне со изградба во рок од 2 (две) години, или не го заврши во рок од 10 (десет) години (во случај на фотонапонски електратни над 1 MW) или во рок од 6 (шест) години (во случај на фотонапонски електратни до 1 MW) од денот на издавање на одобрението за градење (Закон за градење, член 59–68). Фотонапонската електрана може да биде пуштена во употреба само по одобрување на техничкиот преглед од страна на овластениот супервизор, а Министерството за транспорт и врски или Општината, во зависност од случајот, ќе издадат одобрение за употреба на градба.

Доколку парцелата на која инвеститорот има намера да гради е класифицирана како земјоделско земјиште (обработливо земјиште, шуми, пасишта или слично), инвеститорот може да достави барање до Министерството за транспорт и врски или до Општината, во зависност

од случајот, да побара од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство да изврши трајна пренамена на соодветното земјоделско земјиште во градежно земјиште (Закон за земјоделско земјиште, член 49). Времетраењето на оваа постапка зависи од сложеноста на подготовката и разгледувањето на проектната документација. Трошоците за обезбедување на проектна документација ги сноси инвеститорот.

4.6. СТЕКНУВАЊЕ НА ПРИВРЕМЕН СТАТУС НА ПОВЛАСТЕН ПРОИЗВОДИТЕЛ

Регулаторната комисија за енергетика донесе Правилник за повластени производители на електрична енергија од обновливи извори на енергија (Службен весник бр. 18/2012, 97/2012, 63/2013 и 25/2015). Согласно Законот за енергетиката и Правилникот за повластени производители на електрична енергија од обновливи извори на енергија, Регулаторната комисија за енергетика издава решение за стекнување на привремен статус на повластен производител, решение за стекнување на статус на повластен производител и одлука за користење на повластена тарифа, и истите ги објавува на својата веб страна и во Службен весник. Исто така, на веб страната на Регулаторната комисија за енергетика се објавува и Регистарот на повластени производители, како и дијаграмите за постапките за стекнување на статус на повластен производител и користењето на повластената тарифа: www.erc.org.mk.

Постапката за издавање на привремено решение за стекнување на статус на повластен производител отпочнува со поднесување на барање до Регулаторната комисија за енергетика.

Барањето се поднесува до Регулаторната комисија за енергетика во писмена форма како пополнет образец за барање за издавање на привремено решение за стекнување на статус на повластен производител, заверен со потпис и

печат на барателот (Образец БПРПП): Барателот е должен да ги определи и посебно да ги означи документите кои што се од доверлив карактер. Во спротивно ќе се смета дека доставените документи не се од доверлив карактер.

Барателот е должен да ги достави следните податоци и документи:

- Барање за издавање на привремено решение за стекнување на статус на повластен производител, заверено со потпис и печат од управителот;
- Решение за упис од Централниот Регистер, оригинал или копија заврена на нотар;
- Доказ за исполнување на условот (правосилно одобрение за градење или договор за концесија или договор за јавно приватно партнерство), оригинал или копија заврена на нотар;
- Основен проект за електроцентралата изработен од лиценцирано правно лице,
- Изјава за веродостојност на барањето и поднесените податоци и документација, потпишана од управител овластен за застапување на барателот запишан во Централниот регистар.

Доколку Регулаторната комисија за енергетика утврди дека барањето и документацијата се комплетни и нема недостатоци, во рок од 5 (пет) дена од денот на приемот на барањето ќе донесе заклучок за уредност на барањето и продолжување на постапката во согласност со одредбите на Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности. Регулаторната комисија за енергетика доставува еден примерок од заклучокот до барателот.

Регулаторната комисија за енергетика во врска со поднесеното барање за издавање на привремено решение за стекнување на статус на повластен производител ќе закаже подготвителна седница која треба да се одржи во рок кој не може да биде подолг од 25 (дваесет

и пет) дена од денот на приемот на барањето. За присуство и учество на подготвителната седница, Регулаторната комисија за енергетика го поканува барателот, како и овластени претставници на заинтересирани претпријатија, институции и организации.

Регулаторната комисија за енергетика најдоцна во рок од 5 (пет) дена од денот на завршувањето на подготвителната седница, ќе одржи редовна седница на која ќе донесе привремено решение за стекнување на статус на повластен производител на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија. Привременото решение се објавува во Службен весник, а влегува во сила со денот на донесувањето.

Во привременото решение се наведува моќноста на електроцентралата (односно на генераторските единици).

Регулаторната комисија за енергетика во привременото решение го утврдува рокот до кој електроцентралата треба да биде пуштена во употреба. Рокот на важење на привременото решение е еднаков на рокот до кој електроцентралата треба да биде пуштена во употреба. Во овој рок, носителот на привременото решение е должен да ја изгради електроцентралата, да обезбеди документи издаден од надлежен орган за употреба на електроцентралата или извештај за извршен технички преглед) согласно Законот за градење и да поседува лиценца за вршење на енергетска дејност – производство на електрична енергија.

4.7. ПРОЕКТИРАЊЕ И ИЗВЕДБА НА ПРИКЛУЧОКОТ

По добивањето на Решението за согласност за проектирање и изведба на дистрибутивната мрежа, корисникот е должен да склучи договор за проектирање и/или изведба на приклучок до приклучната точка. Ако на инвеститорот му е издадено Решение за согласност за нестандар-

ден приклучок, односно приклучок за изолиран корисник или ако приклучокот е планиран да се користи исклучиво за објект за производство на електрична енергија, инвеститорот може да да одлучи приклучокот:

- Да биде проектиран и изведен од страна на ЕВН Македонија, или
- Да биде проектиран и изведен од овластена компанија од листата на компании избрани на тендер од страна на ЕВН Македонија.

Ако ЕВН Македонија утврди дека нестандардниот приклучок можат да го користат повеќе идни корисници, приклучокот го проектира и изведува ЕВН. Во тој случај, инвеститорот плаќа износ кој е еднаков на производот од вкупната вредност на нестандардниот приклучок и количникот помеѓу одобрената максимална едновремена моќност доделена на инвеститорот и вкупната проценета инсталација активна моќност на приклучокот.

Инвеститорот ги сноси трошоците за проектирање и/или изведба на приклучокот, пресметани во согласност со Методологијата за утврдување на трошоците за приклучок на дистрибутивниот систем, кој е составен дел од Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

4.8. ОДОБРЕНИЕ ЗА УПОТРЕБА

За официјално пуштање во употреба на фотонапонската електрана е потребно одобрение за употреба. Во зависност од инсталацијата моќност на фотонапонската електрана, одобрението за употреба го издава Општината која го издала одобрението за градење (за електрани со инсталација моќност до 1 MW) или Министерството за транспорт и врски (за електрани со инсталација моќност од 1 MW или повеќе).

Во случај на фотонапонски електрани со инсталација моќност до 1 MW, Општината го издава одобрението за употреба врз основа

на извештајот од техничкиот преглед на овластениот надзорен инженер. Одобрението за употреба на фотонапонска електрана со инсталација моќност над 1 MW, го издава Министерството за транспорт и врски врз основа на основниот проект (или проектот на изведена состојба доколку во текот на изведбата настанале поголеми промени), извештај од техничкиот преглед и извод од Катастарот како доказ за право на сопственост или други права на користење на објектот (Закон за градење, член 87). Во случај на некомплетно барање за одобрение за употреба, Министерството за транспорт и врски ќе му наложи на поднесителот да достави комплетна и соодветна документација во рок од седум дена од приемот на барањето за одобрение за употреба.

Комисија составена од тројца овластени надзорни инженери именувани од страна на Министерството за транспорт и врски треба да изврши техничкиот преглед на градбата по приемот на барањето за одобрение за употреба во рок од 15 дена од денот на приемот на комплетно и соодветно барање за одобрение за употреба. Комисијата или надзорниот инженер, соодветно, утврдува дека:

- градбата е изградена согласно основниот проект или во случај на измени во текот на градбата, проектот на изведена состојба и одобрението за градење,
- објектот е безбеден и може да се користи.

Доколку комисијата или надзорниот инженер, соодветно, утврди какви било недостатоци кои ја нарушуваат механичката стабилност и отпорност на објектот, може да побара од инвеститорот да ги коригира овие аспекти во рок од 30 дена, или може да предложи да не се издаде одобрение за употреба (Закон за градење, член 89-92).

Во случај на позитивен извештај на комисијата, или надзорниот инженер, Министерството за транспорт и врски е должно да издаде одобре-

ние во рок од 15 дена од датумот на техничкиот преглед на градбата. Трошоците за извршување на техничкиот преглед и издавање на одобрение за употреба ги сноси инвеститорот.

4.9. ЛИЦЕНЦА ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Условите за издавање на лиценца за производство на електрична енергија од обновливи извори се утврдени во Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности (Службен весник бр. 141/2011, 78/2013 и 33/2015). Инвеститорот може да побара да му се издаде лиценца за производство на електрична енергија од обновливи извори од Регулаторната комисија за енергетика и пред добивање на извештај за извршен технички прием или употребна дозвола од надзорен орган во следниве случаи:

- Ако инвеститорот за енергетскиот објект има обезбедено одобрение за градење на објектот во случај кога за изградба на објектот не е потребно овластување за изградба на објектот, или
- Ако инвеститорот на енергетскиот објект се стекнал со право на градење на објект врз основа на постапка спроведена по пат на јавен повик за изградба на објекти за производство на електрична енергија, или
- Ако инвеститорот се стекнал со право на градење на објектот врз основа на потпишан концесиски договор.

Инвеститорот треба да достави барање за издавање на лиценца до Регулаторната комисија за енергетика заедно со следниве информации и документи:

- Општи информации за подносителот,
- Име на одговорното лице,
- Вид на енергетската дејност што треба да се врши,
- Краток опис на бараната лиценца,

- Изјава за веродостојност на податоците и приложената документација потпишана од овластеното лице,
- Изјава за временскиот период за барање за издавање на лиценцата,
- Платен надоместок за издавање на лиценца,
- Решение за упис во Централен Регистар,
- Акт за основање и/или Статут на компанијата,
- Доказ за правото на сопственост или правото на користење на земјиштето и основните средства,
- Договор за концесија ако дејноста се врши со користење на природно богатство или договор за концесија за јавна услуга, односно доказ за право на користење на природното богатство во согласност со закон;
- Организациска структура на подносителот, вклучувајќи информации за бројот на вработени, образованите и стручната способеност на лицата коишто ќе раководат со објектот и на кадарот кој ќе ракодови со опремата;
- Проект, одобрение за градба, а доклку објектот е изграден и извештај за извршен технички преглед или одобрение за ставање на објектот во употреба, како и овластување за изградба на објект за производство на електрична енергија, во случај ако изградбата на објектот е предмет на такво барање;
- Изјава за сопственичката структура на компанијата, вклучувајќи информации и детален опис на учеството на подносителот во други компании и учество на други компании во компанијата на подносителот;
- Потврда за бонитет на подносителот издадена од надлежен орган;
- Уверение за платени даноци и други јавни давачки од Управата за јавни приходи;

- Финансиски извештаи подготвени во согласност со важечките регулативи за последните три години, вклучувајќи и ревизорски извештаи од овластен ревизор, доколку ревизијата е утврдена со закон;
- Потврда дека подносителот не е предмет на постапка за стечај или ликвидација;
- Потврда од Централен Регистар дека на подносителот и овластениот застапник не им е изречена забрана за вршење на професија, дејност и должност и потврда дека не се осудени за сторено кривично дело.

Покрај горенаведените документи барателот е должен да достави и дополнителна документација во врска со специфичната технологија за производство на електрична енергија согласно член 14 од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

Регулаторната комисија за енергетика ќе го разгледа барањето за издавање на лиценца и приложената документација и во рок од 8 дена ќе донесе Заколучок. Доколку документацијата за издавање на лиценцата е во согласност со Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности како и другите закони, Регулаторната комисија за енергетика ќе го задолжи барателот да подготви известување за барањето во рок од 3 дена и да го достави до Регулаторната комисија за енергетика на одобрување. Во случај да приложената документација има формални и други недостатоци тогаш Регулаторната комисија за енергетика ќе го задолжи барателот во рок од 15 дена да ги отстрани недостатоците и да ја комплетира документацијата во согласност со Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

Инвеститорот е должен да го објави барањето за издавање на лиценца за производство на електрична енергија од обновливи извори на свој трошок во најмалку два дневни весници на македонски и албански јазик. Огласот е со

цел да се објави издавањето на лиценцата и да се повикаат сите заинтересирани страни да коментираат за издавањето на лиценцата и да го презентираат својот случај.

По објавувањето на барањето, Регулаторната комисија за енергетика ќе закаже подготвителна седница која треба да се одржи во рок од 50 дена од денот на отпочнувањето на постапката. Доколку Регулаторната комисија за енергетика утврди од подготвителната седница, како и од документацијата, дека се исполнети условите за издавање на лиценцата, ќе закаже редовна седница во рок од 10 дена за да донесе одлука за издавање на лиценца.

Регулаторната комисија за енергетика ја објавува одлуката и лиценцата за вршење на енергетски дејности во Службен весник.

Доколку лиценцата е издадена за објект без употребна дозвола или извештај за извршен технички прием, а инвеститорот има обезбедено употребна дозвола или извештај за извршен технички прием, потребно е инвеститорот да достави документација во согласност со член 32 од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности. По доставената документација Регулаторната комисија за енергетика во рок од 8 дена од доставувањето ќе издаде одлука за влегување во сила на претходно издадената лиценца.

По добивањето на лиценцата за производство на електрична енергија, инвеститорот има можност, доколку има технички услови, да произведува и продава електрична енергија пред добивањето на статус на повластен производител на електрична енергија (види 4.11) и пред потпишувањето на договорот за откуп на произведената електрична енергија со АД МЕПСО (види 4.12). За оваа цел, инвеститорот треба да склучи договор со:

- операторот на дистрибутивниот систем (ЕВН Македонија),
- снабдувач со електрична енергија, или
- трговец со електрична енергија.

Таквиот договор може да биде со ограничено времетраење, односно до добивањето на статус на повластен производител на електрична енергија, или со неограничено времетраење, доколку инвеститорот не успее да добие статус на повластен производител на електрична енергија или избере да се откаже од истиот.

4.10. УПИС НА ОБЈЕКТОТ ВО РЕГИСТАРОТ НА ОБЈЕКТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА

Инвеститорот мора да ја регистрира својата фотонапонска електрана во Регистарот на објекти за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија кој го води **Агенцијата за енергетика**. За таа цел, инвеститорот треба да достави барање до Агенцијата за енергетика за упис во Регистарот на објекти за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија, заедно со следниве документи:

1. Одобрение за употреба на енергетскиот објект или извештај за извршен технички преглед, во случај кога не е потребно одобрение за употреба, и потврда од операторот на преносниот систем со која се потврдува дека енергетскиот објект е приклучен на соодветниот (преносен или дистрибутивен) систем,
2. Топографска карта со размер 1:25.000 на која е прикажана локацијата на фотонапонска електрана,
3. Шематски приказ на фотонапонската електрана и на поставената опрема, особено на опремата за мерење, и
4. Копија од лиценцата за производство на електрична енергија (*Правилник за обновливи извори на енергија*, член 8).

Доколку Регулаторната комисија за енергетика утврди дека барањето е нецелосно, таа ќе го извести подносителот и ќе го повика да ја комплетира неопходната документација во рок од 30 дена од денот на доставување на известувањето. Доколку подносителот не ја комплетира документацијата во утврдениот рок, Агенцијата за енергетика ќе го отфрли барањето како нецелосно.

Доколку Агенцијата за енергетика утврди дека барањето и придружната документација се целосни и точни и дека условите за доделување на статус на повластен производител се исполнети, таа ќе донесе решение за упис на подносителот во Регистарот на повластени производители на електрична енергија во рок од 15 дена од датумот на доставување на барањето. Агенцијата за енергетика може да одлучи да изврши увид на лице место на објектот пред издавањето на решението. Агенцијата за енергетика доставува до инвеститорот Одлука за упис во Регистарот на повластени производители на електрична енергија во рок од три дена од датумот на донесување на решението. Инвеститорот се упишува под единствен регистарски број кој не може да се промени или да се пренесе (*Правилник за обновливи извори на енергија*, член 9).

4.11. ДОДЕЛУВАЊЕ НА СТАТУС НА ПОВЛАСТЕН ПРОИЗВОДИТЕЛ

По добивањето на привременото решение за стекнување на статус на повластен производител на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија, инвеститорот треба да достави барање за издавање на решение за стекнување на статус на повластен производител на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија и истовремено да достави барање за користење на повластена тарифа на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија. При тоа,

електроцентралата треба да биде пуштена во употреба во рокот утврден во привременото решение и барателот да поседува лиценца за вршење на енергетска дејност – производство на електрична енергија за електроцентралата за која се бара статус на повластен производител на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија.

Барањета се поднесуваат до Регулаторната комисија за енергетика во еден примерок во писмена форма, како пополнет образец за барање за издавање на решение за стекнување на статус на повластен производител, заврен со потпис и печат на барателот (Образец БРПП), како и пополнет образец за барање за користење на повластена тарифа, заверен со потпис и печат на барателот (Образец БКПТ).

Барателот е должен да ги определи и посебно да ги означи документите кои што се од доверлив карактер, во спротивно ќе се смета дека доставените документи не се од доверлив карактер.

Барањата се поднесуваат за користење на повластена тарифа која што важела на денот на донесување на привременото решение за стекнување на статус на повластен повластен производител на електрична енергија.

Кон барањата, барателот е должен да ги достави следните податоци и документи:

- Проект за изведенa состојба согласно Законот за градење, доколку се извршени измени во текот на изградбата;
- Решение за упис во Регистарот на електроцентрали што користат обновливи извори на енергија за производство на електрична енергија, издадено од Агенцијата за енергетика, согласно Правилникот за обновливи извори на енергија;
- Доказ дека е платен надоместок во согласност со член 13-а од Правилникот за повластени производители на електрична енергија од обновливи извори на енергија;

- Изјава за веродостојност на барањето и дадените податоци, потпишана од лицето овластено за застапување на барателот запишано во Централниот регистар.

Приложените документи треба да бидат оригинал или фотокопија на оригиналот за време од нотар.

Кон барањата, барателот задолжително треба да приложи доказ дека на сметка на Регулаторната комисија за енергетика е уплатен неповратен паричен надоместок за трошоците направени во постапката (надоместокот кој Регулаторната комисија за енергетика треба да го плати на Агенцијата за енергетика според тарифникот донесен од Агенцијата за енергетика) во денарска противвредност, по средниот курс на Народната банка на денот на поднесувањето на барањата.

Постапките за издавање на решение за стекнување на повластен производител и донесување на одлука закористење на повластена тарифа отпочнуваат со денот на приемот на барањата во архивата на Регулаторната комисија за енергетика.

По добивањето на барањата, Регулаторната комисија за енергетика утврдува дали е доставена потребната документација за донесување на решението и донесувањето на одлуката, како и тоа дали документацијата е доставена на проширен начин и форма. Регулаторната комисија за енергетика во рок од 5 (пет) дена од денот на приемот на барањата, ќе побара потврда од Агенцијата за енергетика дека електроцентралата е изградена и ги исполнува специфичните услови и инсталiranата моќност утврдени со Уредбата, што биле во сила на денот на издавање на привременото решение за стекнување на статус на повластен производител.

Агенцијата за енергетика е должна да ја издае потврдата во рок не подолг од 15 (петнаесет) дена од денот на поднесување на барањето на Регулаторната комисија за енергетика.

За издавање на потврдата, Регулаторната комисија за енергетика плаќа надоместок на Агенцијата за енергетика, според тарифникот донесен од Агенцијата за енергетика, изготвен врз основа на трошоците на Агенцијата за енергетика во постапката за издавање на потврдата.

Доколку Регулаторната комисија за енергетика утврди дека барањата и документацијата се комплетни и немаат недостатоци, и изданата потврда од Агенцијата за енергетика е позитивна, во рок од 20 (дваесет) дена од денот на приемот на барањата ќе донесе заклучоци за уредност на барањата и продолжување на постапките. По еден примерок од заклучоците, Регулаторната комисија за енергетика доставува до барателот.

Регулаторната комисија за енергетика, во врска со поднесените барања, ќе закаже подготвителна седница која треба да се одржи во рок кој не може да биде подолг од 35 (триесет и пет) дена од денот на приемот на барањата. Поканата за учество на подготвителната седница заедно со предлогот на решението за стекнување на статус на повластен производител и предлогот на одлуката за користење на повластена тарифа на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија се доставува најдоцна 7 (седум) дена пред одржувањето на подготвителната седница. За присуство и учество на подготвителната седница, Регулаторната комисија за енергетика го поканува барателот, како и овластени претставници на заинтересирани претпријатија, институции и организации.

Регулаторната комисија за енергетика најдоцна во рок од 5 (ден) дена од денот на завршувањето на подготвителната седница ќе одржи редовна седница на која ќе донесе решение за стекнување на статус на повластен производител на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија и одлука за користење на повластена тарифа на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија.

Решението и одлуката се објауваат во Службен весник и на веб-страницата на Регулаторната комисија за енергетика.

Со денот на влегување во сила на решението и одлуката, Регулаторната комисија за енергетика ги впишува податоците за носителот на решението и електроцентралата и податоците за повластената тарифа во Регистарот на повластени производители.

Решението и одлуката на Регулаторната комисија за енергетика ги доставува до барателот, операторот на пазарот на електрична енергија и до Агенцијата за енергетика.

4.12. ДОГОВОР ЗА ОТКУП НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА СО ОПЕРАТОР НА ПАЗАРОТ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Македонскиот електропреносен систем оператор (МЕПСО) е должен да ја откупи целокупната електрична енергија произведена од повластените производители на електрична енергија во согласност со договорот, согласно со Законот за енергетика. Решение за користење на повластени тарифи издадена од страна на Регулаторната комисија за енергетика и Правилата за пазарот на електрична енергија. Инвеститорот треба да достави барање за потпишување на договор за откуп на електрична енергија до МЕПСО.

МЕПСО е должен да го потпише договорот за откуп на електрична енергија во рок од 30 (триесет) дена од датумот на приемот на барањето. Договорот за откуп на електрична енергија мора да влезе во сила на денот на издавањето на Решението за стекнување на статус на повластен производител на електрична енергија од страна на Регулаторната комисија за енергетика.

Инвеститорот може да одлучи да го раскине договорот за откуп на електрична енергија со што ќе го изгуби статусот на повластен производител на електрична енергија и правото

повторно да се стекне со тој статус (Закон за енергетика, член 153).

Инвеститорот е должен да ја продаде целокупната произведена количина на електрична енергија на МЕПСО и да достави пла- нови за производство на електрична енергија до МЕПСО.

Овојчекор го означува крајот на процесот на аплицирање. По стекнувањето на статус на повластен производител, инвеститорот може да ги применува и да ги користи повластените

тарифи утврдени во Уредбата за повластени тарифи за електрична енергија (Член 7). Точната повластена тарифа која се применува на објект за производство на електрична енергија зависи од месечната количина на електрична енер- гија произведена и продадена по секој блок. Во зависност од количината на електрична енергија произведена секој месец, фактичката повластена тарифа која е применлива за објек-tot може да варира. Повластените тарифи се применуваат за период од 20 години.

5. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ГАРАНЦИИ ЗА ПОТЕКЛО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ПРОИЗВЕДЕНА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА

Во случај кога инвеститорот не успеал да добие статус на повластен производител на електрична енергија со што би можел да има корист од преферецијалните тарифи, или ако инвеститорот доброволно се откажал од договорот за откуп на електрична енергија со операторот на пазарот на електрична енергија (види точка 4.13. погоре), инвеститорот може да се пријави за гаранции за потеклото врз основа на што би побарал повластена цена за електричната енергија произведена во неговата фотонапонска електрана.

Гаранции за потекло обично им се даваат на операторите на електропреносни системи или трговци со електрична енергија коишто имаат обврска за плаќање на повластени цени за електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија. Треба да се напомене дека повластената тарифа е некомпабилна со гаранцијата за потекло - инвеститорот може да го користи или едното или другото. Ако инвеститорот ја користи повластената тарифа, тој/тваа не може да се пријави за гаранции за потекло.

Начинот и постапката за доделување на гаранции за потекло се уредени со Правилникот за обновливи извори на енергија. Онаму каде што е релевантно, инвеститорот треба да поднесе барање за доделување на гаранции за потекло на електричната енергија произведена во неговата фотонапонска електрана до Агенцијата за енергетика. Кон барањето треба да се приложи следново:

- Доказ за плаќањето на надоместокот за издавање на гаранции за потекло, и
- Доказ за операторот на системот за пренос или дистрибуција на електрична енергија за количината на електрична енергија произведена и продадена од страна на објектот.

Ако Агенцијата за енергетика утврди дека се исполнети сите услови за доделување на гаранции за потекло на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија, Агенцијата издава решение во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето.

Гаранцијата за потекло се издава по 1 MW. Гаранциите за потекло важат 12 месеци.

6. АДРЕСИ И ПОДАТОЦИ ЗА КОНТАКТ НА НАДЛЕЖНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

- 6.1. Министерство за економија,
Сектор за енергетика**
 Адреса: Јуриј Гагарин бр. 15 (1-ви кат)
 1000 Скопје
 Телефон: + 389 2 30 93 485,
 + 389 2 30 93 485
 E-mail: info@economy.gov.mk
 Веб страница: www.economy.gov.mk
- 6.2. Агенција за енергетика**
 Адреса: Орце Николов бр. 68
 1000 Скопје
 Телефон: + 389 2 32 30 300
 E-mail: ea@ea.gov.mk
 Веб страница: www.ea@ea.gov.mk
- 6.3. Регулаторна комисија за енергетика**
 Адреса: Димитрие Чуповски
 бр 2, 4-ти кат
 1000 Скопје
 Телефон: + 389 2 32 33 580,
 + 389 2 32 54 010
 E-mail: erc@erc.org.mk
 Веб страница: www.erc.org.mk
- 6.4. Оператор за пазарот на
електрична енергија/
Македонски електропреносен
систем оператор (МЕПСО)**
 Адреса: Максим Горки бр. 4
 1000 Скопје
 Телефон: + 389 2 31 49 811
 E-mail: info@mepso.com.mk
 Веб страница: www.mepso.com.mk
- 6.5. Оператор на систем за дистрибуција/
снабдување со електрична
енергија (ЕВН Македонија)**
 Адреса: 11 Октомври бр. 9
 1000 Скопје
 Телефон: + 389 2 3205 000,
 + 389 89 089 089
 E-mail: info@evn.mk
 Веб страница: www.evn.mk
- 6.6. Министерство за животна средина
и просторно планирање**
 Адреса: Гоце Делчев бр. 18
 1000 Скопје
 Телефон: + 389 2 32 51 403,
 + 389 2 32 51 503,
 + 389 2 32 51 460
 Веб страница: www.moepp.gov.mk
- 6.7. Министерство за транспорт и врски**
 Адреса: Dame Груев бр. 6
 1000 Скопје
 Телефон: + 389 2 31 45 497,
 + 389 2 31 23 292
 Веб страница: www.mtc.gov.mk
- 6.8. Министерство за земјоделство,
шумарство и водостопанство**
 Адреса: Аминта Трети бр. 2
 1000 Скопје
 Телефон: + 389 2 31 34 477
 E-mail: info@mzsv.gov.mk
 Веб страница: www.mzsv.gov.mk
- 6.9. Централен Регистар**
 Адреса: Кузман Јосифовски Питу бр. 1
 1000 Скопје
 Телефон: + 389 2 32 88 100
 Веб страница: www.crm.com.mk

7. РЕЛЕВАНТНО ЗАКОНОДАВСТВО И ПОДЗАКОНСКИ АКТИ

Закон за енергетика (Службен весник бр. 16/2011, 136/2011, 79/2013, 164/2013, 41/2014 и 151/2014)

Уредба за повластени тарифи за електрична енергија (Службен весник бр. 56/2013)

Одлука за вкупната инсталацирана моќност на повластените производители на електрична енергија од секој одделен обновлив извор на енергија (Службен весник бр. 56/2013 и 10/2014)

Закон за градење (Службен весник бр. 130/2009, 124/2010, 18/2011, 36/2011, 54/2011, 13/2012, 144/2012, 25/2013, 79/2013, 137/2013, 163/2013, 27/2014, 28/2014, 42/2014, 115/2014, 149/2014, 187/2014 и 44/2015)

Закон за градежно земјиште (Службен весник бр. 82/2008, 143/2008 и 56/2010)

Закон за земјоделско земјиште (Службен весник бр. 135/07, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14 и 166/2014)

Закон за шумите (Службен весник бр. 64/2009, 24/2011, 53/2011, 25/2013, 79/2013, 147/2013, 43/2014, 160/2014, 33/2015 и 44/2015)

Закон за животна средина (Службен весник бр. 53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 48/2010, 124/2010, 51/2011, 123/2012, 93/2013, 187/2013, 42/2014)

Закон за просторно и урбанистичко планирање (Службен весник бр. 199/2014 и 44/2015)

Правилник за формата и содржината на барањето, потребната документација и образецот на Решението за изведување на градбите односно поставување на опремата за кои не е потребно одобрение за градење. (Службен весник, бр. 147/2009)

Уредба за начинот и постапката на отуѓување, давање под долготраен закуп и краткотраен закуп, на градежно земјиште сопственост

на државата, со јавно наддавање, по пат на прибирање на понуди и со непосредна спогодба, висината на трошоците на постапката за отуѓувањето и давањето под закуп, како и висината на цената на земјиштето и на закупнината (Службен весник бр. 147/2008, 71/2009, 16/2009, 162/2009, 113/2010, 148/2010, 172/2010 и 40/2011)

Закон за сопственост и други стварни права (Службен весник бр. 18/2001, 92/2008, 139/2009 и 35/2010)

Уредба за определување на проектите и за критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапка за оцена на влијанијата врз животната средина (Службен весник бр. 74/2005)

Правилник за формата и содржината на елаборатот за заштита на животната средина, постапката за нивно одобрување, како и начинот на водење на регистарот на одобрени елaborати (Службен весник бр. 50/2009)

Правилник за лиценци за вршење на енергетски дејности (Службен весник бр. 143/2011, 78/2013 и 33/2015)

Правилник за обновливи извори на енергија (Службен весник бр. 113/2011)

Правилник за повластени производители на електрична енергија од обновливи извори на енергија (Службен весник бр. 18/2012, 97/2012, 63/2013, 41/2014, 151/2014 и 26/2015)

Правила за пазар на електрична енергија (Службен весник бр. 38/2014, 57/2014 и 194/2014)

Мрежни правила за дистрибуција на електрична енергија (Службен весник бр. 87/2012, 30/2014, 161/2014, 189/2014 и 50/2015)

Мрежни правила за пренос на електрична енергија (2015)

GUIDELINES

On the procedures for the development
and construction of power plants utilising
renewable energy sources

PHOTOVOLTAIC PLANTS

CONTENTS

1.	Introduction	23
2.	Review of the applicable feed-in tariffs (FIT) for photovoltaic plants.....	24
3.	Step-by-step diagram of the development procedures and documents.....	25
4.	Review of the steps, procedures and documents.....	26
4.1.	Basic prerequisites: Establishing a company.....	26
4.2.	Use of the land	26
4.3.	Environmental Impact Elaborate Study	26
4.4.	Approval for connection to the distribution system.....	27
4.5.	Construction permit	28
4.6.	Award of temporary status of preferential producer	29
4.7.	Design and construction of the connection	30
4.8.	Use permit	30
4.9.	Energy generation license.....	31
4.10.	Registration of the facility in the Register of electricity generation facilities from renewable energy sources.....	33
4.11.	Award of status of preferential producer	34
4.12.	Power purchase agreement with the electricity market operator.....	35
5.	Award of guarantees of origin for the electricity generated from renewable energy sources	37
6.	Addresses and contact details of competent institutions	38
7.	Relevant legislative and regulatory acts.....	39

1. INTRODUCTION

This guidelines is aimed at providing step-by-step guidelines to investors in the process of developing and implementing renewable energy projects, namely photovoltaic plants. This is not an exhaustive, detailed and in-depth review. For full reading refer to the relevant legislative and regulatory acts that are listed at the end of this guidelines.

This guidelines is structured in three parts.

In the first part we shall provide a review of the applicable feed-in tariffs (FIT) for all renewable energy projects, including the FIT for photovoltaic plants.

In the second part we shall provide a step-by-step diagram of the development procedures and documents necessary.

In the third part we shall provide a detailed review of the relevant procedures and requirements for the development, commissioning and functioning of photovoltaic plants. The reader is invited to refer interchangeably to this part and the step-by-step diagram, provided in the second part.

At the end of the brochure we provide a list of the competent authorities with their addresses and contact details and a list of all relevant laws and other regulatory acts.

DISCLAIMER

This guidelines presents the entire process and procedures for developing and construction a photovoltaic power plant, either as a preferential producer or an independent producer selling electricity at the open market. However, please note that the requirements for awarding the status of preferential producer (4.6 and 4.12) and the signing of a power purchase agreement with the Electricity Market Operator (4.13) shall not apply to independent producers selling electricity at the open market.

This guidelines shall not elaborate on issues such as the:

- Creation of a company or establishing a foreign subsidiary in the beneficiary country and the work thereof,
- Acquisition of a construction permit,
- Acquisition of professional staff licenses and other working and social permits,
- Land ownership, expropriation and other ownership rights,
- Taxation,
- Rules on State aid etc.

However, please bear in mind that these are important issues that any investor should carefully analyze when developing a photovoltaic plant project.

This guidelines is envisaged to serve as an information and orientation tool for future investors in photovoltaic power plants. Nevertheless, we recommend the investors to directly contact and consult the competent authorities before taking any formal activities for the development and construction of a photovoltaic plant and to take account of the most up-to-date legislative and regulatory acts.

2. REVIEW OF THE APPLICABLE FEED-IN TARIFFS (FIT) FOR PHOTOVOLTAIC PLANTS

The preferential tariffs for electricity generated and sold by photovoltaic plants (that have qualified for preferential producers) have been defined by the Ordinance on Preferential Tariffs for Electricity (Official Gazette No, 56/2013) and are as follows:

source of energy (Official Gazette No, 56/2013 and 10/2014).

This guidelines shall present the entire process and procedures for developing and construction a photovoltaic power plant, either as a preferential producer or an independent producer

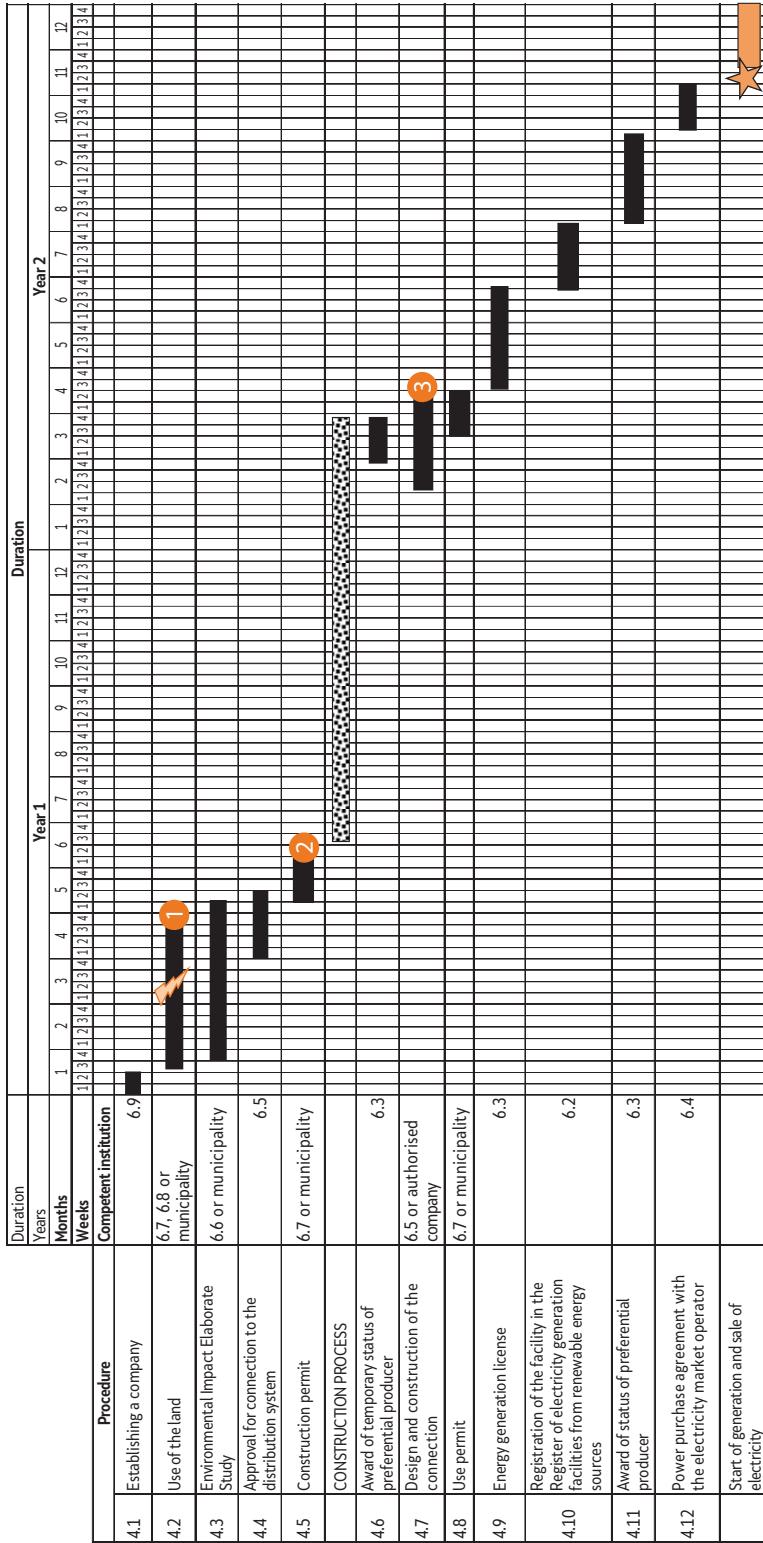
Installed capacity of the PV plant	0 - 50 kW	50 kW - 1 MW
Quota (total installed capacity for which the preferential tariff apply)	4 MW	14 MW
Preferential tariff (€cents/KWh)	16,00	12,00

The preferential tariffs apply to newly developed photovoltaic plants with a maximum installed capacity of up to 1MW that have qualified for preferential producers. The preferential producer may use the preferential tariffs for a period of 15 years.

The total quota of eligible photovoltaic power plants that may use the preferential tariffs has been laid down by the Decision on the total installed capacity of preferential producers of electricity generated from each specific renewable

selling electricity at the open market. However, please note that the requirements for awarding the status of preferential producer (4.6 and 4.12) and the signing of a power purchase agreement with the Electricity Market Operator (4.13) shall not apply to independent producers selling electricity at the open market. We advise such investors to explore the potential and feasibility of selling their electricity at the open market for profit.

3. STEP-BY-STEP DIAGRAM OF THE DEVELOPMENT PROCEDURES AND DOCUMENTS

Legend:

	Duration of the procedure
	Construction works
	Risk 1: Inability to obtain right of use of State-owned land; delays and uncertainty of outcome and costs
	Risk 2: Inability to obtain a construction permit on unforeseeable delay
	Risk 3: Escalation of connection costs if the nearest connection point is impossible
	Start of generation and sale of electricity

4. REVIEW OF THE STEPS, PROCEDURES AND DOCUMENTS

4.1. BASIC PREREQUISITES: ESTABLISHING A COMPANY

Electricity generation may be performed by domestic and foreign companies on the basis of a license issued by the Energy Regulatory Commission. In order to apply for electricity generation license, foreign companies must at least establish a subsidiary registered at the Trade Register maintained by the Central Register (*Energy Law*, article 5). This requirement is verified by reviewing the excerpt from the Central Register.

Electricity generation may not commence prior to the obtaining of the relevant license. A license for the energy-related activity may be issued for a period of three to 35 years depending on the type of energy, type and scope of the provision of public service obligation, the capital necessary for the carrying out of the energy-related activity, duration of the right/concession to use the specific energy resource, as well as on the specific requirements of the operator. The typical duration of the license for electricity generation is 35 years. A single legal entity may acquire several licenses for energy-related activities (*Energy Law*, article 37).

A photovoltaic plant with a total electricity generation capacity up to 10 MW may be developed without the “authorisation for construction of new energy generation facilities” that is granted by the Government, on the proposal of the Ministry of Economy. (*Energy Law*, article 49).

4.2. USE OF THE LAND

In case the land parcel(s) where the investor intends to construct a photovoltaic power plant is classified as agricultural land (arable land, for-

est, pasture or similar), he/she may request the Ministry of Transport and Communications, or the Municipality, as the case might be, to request the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Economy to permanently convert the relevant agricultural land into construction land (*Law on Agricultural Land*, article 49). The duration for this procedure depends on the complexity to prepare and review the project documentation. The costs for providing the project documentation are borne by the investor.

Unless the land parcel(s) where the investor intends to construct the photovoltaic power plant is privately-owned, the investor needs to purchase the land, sign a long-term lease contract with the Government or obtain a concession for the land use (*Law on Construction Land*, articles 13 – 40). The procedures on the sale, long-term lease and concession of State-owned construction land are based on competitive bidding, which implies a risk of not winning the bid for the specific land parcel.

If the land parcel is privately-owned, the investor and the owner of the land may mutually agree on the sale, long-term lease or use rights of the land.

4.3. ENVIRONMENTAL IMPACT ELABORATE STUDY

Please bear in mind that photovoltaic plants are subject to the requirement of preparing and submitting an Environmental Impact Elaborate Study. Therefore they may not be constructed or start their operation before a positive decision on the Environmental Impact Elaborate Study is obtained in accordance with the Law on environment.

The Environmental Protection Elaborate Study should contain:

- Description of the project, along with information on the location, the nature and the size of the project and the required land area;
- Description of the environment and its location;
- Description of the natural, cultural and historical heritage and a description of the area;
- Description of the types and quantities of the expected emissions, especially of the air emissions, solid waste, as well as other information necessary for evaluation of the project's broader environmental impact;
- Description of the measures for prevention, reduction and elimination of the environmental impact, as well as of the measures of restoring into previous condition;
- Description of the environmental impacts of the project, taking into account the scientific development and the accepted methods for evaluation;
- Description of the characteristics of the technology used;
- Description of the alternative solutions for the realization of the project that the investor has to take into consideration and the main reasons for selecting the proposed alternative; the zero alternative is always included
- Summary of the submitted study, without technical details;
- Analysis of the difficulties (technical deficiencies or lack of knowledge) with which the investor or the expert were faced during the preparation of the study; and
- Proposal about the scope and characteristics of potential changes that would require an update of the Environment Impact Elaborate Study.

The Environmental Protection Impact Study should be structured as follows:

- 1) General data;
- 2) Type of the Elaborate Study;
- 3) Authority responsible for approving the Elaborate Study;
- 4) Description of the project in which the activity will be done;
- 5) Description of the environment around the project location;
- 6) Impact of the project on the environment;
- 7) Program for environmental protection;
- 8) Conclusion;
- 9) List of annexes;
- 10) Statement

The Investor should obtain an approval of the Environmental Impact Elaborate Study. The Environment Directorate, body under the competence of the Ministry of Environment and Physical planning is responsible for reviewing and approving the Elaborate Study (in case of photovoltaic plants of above 1 MW). The Mayor of the municipality is responsible for reviewing and approving the Elaborate Study (in case of photovoltaic plants of up to 1 MW).

4.4. APPROVAL FOR CONNECTION TO THE DISTRIBUTION SYSTEM

Energy generation facilities with installed capacity of up to 10 MW are usually connected to the distribution grid. Therefore, the approval for connection of photovoltaic power plants to the electricity distribution network should be acquired from the electricity distribution system operator (EVN Macedonia).

In practice, we advise the investors to submit the request for the connection to the distribution grid during the initial period of the construction works. The request should be submitted to EVN Macedonia on the BSP-2 template, which may be

found at the consumer centers of EVN Macedonia or downloaded from its website.

The request should be accompanied by the following documents:

- Proof of entry in the Central Registry, including a balance sheet of the claimant,
- Basic project design of the power plant that is requested to be connected to the distribution grid,
- Excerpt from the Cadastre indicating the existing neighboring facilities,
- Construction permit,
- Coordinates of the location of the future power plant,
- Technical characteristics of the generation unit(s).

EVN Macedonia is obliged to adopt a Decision on the award of approval for connection to the distribution grid within 40 days from the date of receipt of the request. The Decision shall be accompanied by signing of a standard Agreement for connection to the distribution grid, prepared by EVN Macedonia; the standard Agreement is contained in Annex 3 of the Electricity Distribution Grid Code.

The fee for connecting the power plant to the distribution grid is determined in accordance with the Methodology on the manner for determining the fee for connection to the distribution grid, which is contained in Annex 1 of the Electricity Distribution Grid Code.

The costs for the connection, as determined by EVN Macedonia, are borne by the investor, whereas EVN Macedonia is obliged to install a metering device on its own expense. Bearing in mind the cases where the photovoltaic plant may not be safely connected to the nearest connection point, we advise the investor to check with EVN Macedonia what shall be the actual connection point and to estimate the costs for building the connection.

4.5. CONSTRUCTION PERMIT

A construction permit is required to build a photovoltaic power plant. The Municipality on whose territory the photovoltaic plants is envisaged to be located is competent for award of the construction permit in case of photovoltaic plants with installed capacity of up to 1 MW, whereas the Ministry of Transport and Communications is competent for the award the construction permit in case of photovoltaic plants with capacity of above 1 MW (*Law on Construction, article 57, 58*).

The application for construction permit must be accompanied by the following documents:

- Excerpt of the Local Detailed Urban Plan,
- Architecture-urban project design (revised and approved),
- Basic project design (revised and approved),
- Concept project design,
- Proof of right to build (ownership, usage right, concession),
- Geodetic survey of the land parcel.

The Municipality, or the Ministry of Transport and Communications, as the case might be, is obliged to review and adopt a decision on awarding the construction permit in a period of 15 days after the submitted documentation is complete and correct. Prior to receiving the construction permit, the applicant must pay a construction fee; the construction permit is delivered within five days following the submission of a proof that the construction fee has been paid.

The construction permit may become null and void if the applicant does not start the construction within 2 years, or finish it within 10 years (in case of photovoltaic plants of above 1 MW) or six years (in case of photovoltaic plants of up to 1 MW) from the date of issuing the permit (*Law on Construction, article 59 - 68*). The photovoltaic plant may be put in use only after technical commissioning has been approved by the authorised

supervisor, and an use approval has been issued by the Ministry of Transport and Communications or the Municipality, as the case may be.

In case the parcel where the investor intends to build is classified as agricultural land (arable land, forest, pasture or similar), he/she may request the Ministry of Transport and Communications, or the Municipality, as the case might be, to request the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Economy to permanently convert the relevant agricultural land into construction land (*Law on Agricultural Land, article 49*). The duration for this procedure depend on the complexity to prepare and review the project documentation. The costs for providing the project documentation are borne by the investor.

4.6. AWARD OF TEMPORARY STATUS OF PREFERENTIAL PRODUCER

The Energy Regulatory Commission has adopted the Rulebook on preferential producers of electricity from renewable energy sources (Official Gazette No. 18/2012, 97/2012, 63/2013 and 25/2015). Pursuant to the Energy Law and the Rulebook on preferential producers of electricity from renewable energy sources, the Energy Regulatory Commission shall issue a decision for the award of a temporary status of preferential producer, decision for the award of status of a preferential producer and a decision for the use of preferential tariff, and shall publish them on its website, as well as in the Official Gazette. The Energy Regulatory Commission shall also publish on its website the Register of preferential producers, as well as the diagrams of the procedures for the award of status of preferential producer and the use of the preferential tariff (www.erc.org.mk).

The procedure for the award of the temporary decision of status of a preferential producer shall commence by the submission of the request to the Energy Regulatory Commission.

The request shall be submitted to the Energy Regulatory Commission in written form using the template of the request for the award of a temporary decision for the award of status of a preferential producer, signed and stamped by the applicant (Template BPRRP). The applicant is obliged to select and specially mark the confidential documents; in the contrary all documents shall be treated as non-confidential documents.

The applicant is obliged to submit the following information and documents:

- Request for the award of a temporary decision for the award of status of a preferential producer, signed and stamped by the authorized person;
- Proof of entry in the Central Registry (original document or a notarised copy);
- Proof of compliance with the requirement (valid construction permit or concession agreement or public-private partnership agreement), original document or a notarised copy;
- Basic project design of the power plant, prepared by a licensed entity;
- Statement of accuracy of the request and the submitted information and documentation, signed by the applicant's authorized person, registered in the Central Registry (template).

If the Energy Regulatory Commission establishes that the request and the documentation are complete, it shall conclude that the request is acceptable and shall continue the procedure in accordance with the Rulebook on the licenses for performance of energy activities within 5 (five) days from the date of receipt of the request. The Energy Regulatory Commission shall submit a copy of the conclusion to the applicant.

The Energy Regulatory Commission shall schedule a preparatory session that shall take place within 25 (twenty five) days from the date of receipt of the request. The Energy Regulatory

Commission shall invite the applicant to attend the preparatory session, as well as the authorized representatives of interested stakeholders, institutions and organizations.

The Energy Regulatory Commission shall hold a regular session where it shall adopt the temporary decision for the award of status of a preferential producer of electricity from renewable energy sources within 5 (five) days from the date the holding of the preparatory session, at the latest. The temporary decision shall be published in the Official Gazette, and shall enter in force on the day of its adoption.

In the temporary decision the Energy Regulatory Commission shall determine the installed capacity of the power plant (i.e. of the generation units), as well as the deadline by which the power plant must be commissioned. The validity period of the temporary decision is equal to the deadline for the commissioning of the power plant. In this period, the holder of the temporary decision is obliged to build the power plant, to obtain a positive technical commissioning report from an authorized engineer, in accordance with the Law on Construction and to obtain a license for carrying out of energy activity – generation of electricity.

4.7. DESIGN AND CONSTRUCTION OF THE CONNECTION

Following the receipt of the Decision on the award of approval for connection to the distribution grid, the investor is obliged to sign a contract for design and/or construction of the power plant. If the investor obtained a Decision for non-standard connection, or a connection for isolated user or if the connection is intended to be used only for the new power plant, the investor may decide to:

- Have the connection be designed and construction by EVN Macedonia, or
- Have the connection be designed and constructed by an authorized company selected from EVN's roster of companies.

If EVN Macedonia establishes that the non-standard connection may be used by more future customers, the connection shall be designed and built by EVN. In that case the investor shall pay an amount equal to the product of the total value of the non-standard connection and the quotient between the approved simultaneous maximum capacity allocated to the investor and the total estimated installed active capacity of the connection.

The investor bears the costs for the design and/or construction of the connection, calculated in accordance with the Methodology for the determination of the cost of connection to the distribution system, which is an integral part of the Grid rules for distribution of electricity.

4.8. USE PERMIT

A use permit is required for the official commissioning of the photovoltaic power plant. Depending on the installed capacity of the photovoltaic power plant, the use permit is issued by the Municipality that issued the construction permit (for power plants with installed capacity of up to 1 MW) or by the Ministry of Transport and Communications (for power plants with installed capacity of 1 MW or more).

In case of photovoltaic power plants with installed capacity of up to 1 MW, the Municipality issues the use permit on the basis of the technical commissioning report of an authorized supervising engineer. In case of photovoltaic power plants with installed capacity of more than 1 MW, the Ministry of Transport and Communications issues the use permit on the basis of the basic project design (or project design of the finished facility if major changes occurred during the construction), technical commissioning report and an excerpt of the Cadastre proving the ownership or other use rights of the facility (*Law on Construction, Article 87*). In case of incomplete request for use permit, the Ministry of Transport and Communications

may order the applicant to submit full and proper documentation within seven days from the receipt of the request for use permit.

A three-member commission composed of licensed supervising engineers, appointed by the Minister of Transport and Communications has to carry out a site inspection upon the receipt of the request for use permit within 15 days from the receipt of the full and proper request for use permit. The commission, or the supervising engineer, respectively, verifies that:

- the facility has been built in accordance with the basic project design or, in case of modifications during the construction, with the project design of the finished facility, and in accordance with the construction permit,
- the facility is safe and may be used.

If the commission, or the supervising engineer, respectively, established any shortcomings that affect the mechanical stability and resistance of the facility, it may request the investor to remedy those aspects within 30 days, or it may propose to refuse the issuance of the use permit (*Law on Construction, Article 89-92*).

In case of positive report of the commission, or the supervising engineer, the Municipality or the the Ministry of Transport and Communications, respectively, shall issue the use permit within 15 days from the date of the site inspection. The costs for the site inspection and issuance of the use permit are borne by the investor.

4.9. ENERGY GENERATION LICENSE

The requirements for the award of a license for electricity generation from renewable sources are laid down in the Rulebook on the licenses for performance of energy activities (Official Gazette No. 141/2011, 78/2013 and 33/2015). The investor may request the award of license for generation of electricity from renewable sources from the

Energy Regulatory Commission, before the receipt of the technical commissioning report or use permit issued by an authorized supervising engineer in cases where:

- The investor has been awarded a construction permit for the energy facility if an authorization for construction of the facility is not warranted, or
- The investor has been awarded the right to build the energy facility in a competitive procedure for construction of electricity generation facilities, or
- The investor has obtained a right to build the facility on the basis of a concession agreement.

The investor should submit a request for the award of license to the Energy Regulatory Commission, accompanied by the following information and documents:

- General information for the applicant,
- Name of the responsible person,
- Type of the energy activity to be carried out,
- Brief description of the license claimed,
- Statement of accuracy of the information and the submitted documents, signed by the authorized person,
- Statement on the time period of the request for the award of the license,
- Proof of payment of the fee for the award of the license,
- Proof of entry in the Central Registry,
- Founding act and/or Statute of the company,
- Evidence of the ownership right or of the land use right and of the basic capital,
- Concession agreement if the energy activity is to be carried out on the basis of exploitation of natural resources or concession agreement for provision of public service, or proof of the right of exploitation of the natural resources;
- Organizational structure of the applicant, including information on the number of

personnel, and the education and technical qualifications of the personnel that will manage the facility and will use the specific equipment;

- Project design, construction permit, and - if the facility has been already built - a technical commissioning report or use permit, as well as an authorization for construction of the electricity generation facility, if relevant;
- Statement on the company's ownership structure, including information and a detailed description of the applicant's share in other companies, as well as the share of other companies in the applicant's company;
- Solvency statement for the applicant, issued by a competent body;
- Proof of paid taxes and other fees, issued by the Public Revenue Office;
- Financial reports prepared in accordance with the applicable regulations for the past three years, including an auditor's report from an authorized auditor, if the audit is warranted by law;
- Proof that the applicant is not subject to liquidation procedure;
- Statement from the Central Registry that the applicant is not banned from carrying out professional activities, and that it is not sentenced for criminal deed.

In addition to the above-mentioned documents, the applicant is also obliged to submit additional documentation on the specific technology for generation of electricity and the use of natural resources, in accordance with Article 14 of the Rulebook on the licenses for performance of energy activities.

The Energy Regulatory Commission shall examine the request for award of license and the accompanying documentation and shall adopt a Conclusion within 8 days. If the documentation for the award of the license is in compliance with

the Rulebook on the licenses for performance of energy activities, and other relevant laws and regulations, the Energy Regulatory Commission shall oblige the applicant to prepare a notification for the request within 3 days and to submit it to the Energy Regulatory Commission for approval. If the submitted documentation has formal and other omissions, then the Energy Regulatory Commission shall oblige the applicant to remove the shortcomings within 15 days and to submit a complete documentation in accordance with the Rulebook on the licenses for performance of energy activities.

The investor is obliged to publish the request for the award of license for generation of electricity from renewable sources on its expense in at least two daily newspapers on both official languages. The announcement serves to notify the award of the license and to invite all interested stakeholders to comment and to present their case.

Following the publication of the request, the Energy Regulatory Commission shall schedule a preparatory session that shall take place within 50 days from the date of submission of the request. If the Energy Regulatory Commission establishes at the preparatory session, that the requirements for the award of the license have been fulfilled, it shall schedule a regular session within 10 days to formally endorse the decision for the award of the license.

The Energy Regulatory Commission shall publish the decision and the license for energy activities in the Official Gazette.

If the license has been awarded prior to the technical commissioning or receipt of the use permit, whilst the investor has obtained the technical commissioning report and the use permit in the meanwhile, the investor should submit these additional documents in accordance with Article 32 of the Rulebook on the licenses for performance of energy activities. Following the receipt of the additional documentation, the

Energy Regulatory Commission shall issue the decision on the entry in force of the previously awarded license within 8 days from the date of submission.

Following the receipt of the license for generation of electricity, the investor may, if the technical conditions so allow, generate and sell electricity before the acquisition of the status of preferential producer (refer to 4.11) and before signing the power purchase agreement with MEPSO (refer to 4.12). For this purpose the investor should sign an agreement with:

- the Operator of the electricity distribution system (EVN Macedonia),
- electricity supplier, or
- electricity trader.

Such agreement may be with definite duration, i.e. until the acquisition of the status of preferential producer, or alternatively –with indefinite duration, if the investor fails to obtain the status of preferential producer or chooses to renounce it.

4.10. REGISTRATION OF THE FACILITY IN THE REGISTER OF ELECTRICITY GENERATION FACILITIES FROM RENEWABLE ENERGY SOURCES

The investor must register its photovoltaic plant in the Register of electricity generation facilities from renewable energy sources, maintained by the **Energy Agency**. For this purpose, the investor should submit a request to the Energy Agency for registration in the Register of electricity generation facilities from renewable energy sources, along with the following documents:

1. Use approval for the energy facility, or technical commissioning report, in case where the use approval is not required, and Confirmation from the electricity transmission system operator that the energy facility is connected on the

appropriate (transmission or distribution) system,

2. Topographic map, on a scale of 1:25.000 showing the location of the photovoltaic plant,
3. Schematic drawings of the photovoltaic plant and the installed equipment, in particular the metering equipment, and
4. Copy of the license for electricity generation (*Rulebook on renewable sources of energy, article 8*).

If the Energy Agency establishes that the request is incomplete, it shall notify the applicant and invite him to complete the necessary documentation within 30 days from the day of the submission of the notification. Should the applicant fails to complete the documentation within the specified deadline, the Energy Agency will reject the request, as incomplete.

If the Energy Agency establishes the request and the accompanying documentation is complete and correct, and that all conditions for awarding the status of preferential producer are met, it shall adopt a decision for registering the applicant in the Register of preferential producers of electricity within 15 days of the date of submission of the request. The Energy Agency may decide to perform an on-site inspection of the facility prior to the award of the decision. The Energy Agency shall submit the investor the Resolution for registration in the Register of preferential producers of electricity within three days of the date of adoption of the decision. The investor shall be registered under a unique registration number, which may not change or be transferred (*Rulebook on renewable sources of energy, article 9*).

4.11. AWARD OF STATUS OF PREFERENTIAL PRODUCER

Following the receipt of the temporary decision for the award of status of a preferential

producer of electricity from renewable energy sources, the investor should request the award of status of a preferential producer of electricity from renewable energy sources and should simultaneously submit a request for the use of preferential tariff for electricity obtained from renewable energy sources. As a prerequisite, the power plant should be commissioned within the deadline established in the temporary decision, whereas the applicant should hold a license for carrying out energy activity – generation of electricity for the power plant in question.

The requests shall be submitted to the Energy Regulatory Commission in written form, on a template for the request of a decision for the award of status of a preferential producer, signed and stamped by the applicant (Template BRPP), as well as a filled-in template for the request for the use of preferential tariff, signed and stamped by the applicant (Template BKPT).

The applicant is obliged to select and especially mark the documents with confidential information; in the contrary, all submitted documents shall be treated as non-confidential. The requests for the use of preferential tariff relate to the tariff that applied on the date of adoption of the temporary decision for the award of status of a preferential producer of electricity.

The applicant is obliged to accompany the request with the following information and documents:

- Project design of the constructed facility in accordance with the Law on Construction, if modifications from the basic project design have been made during the construction;
- Proof of entry in the Register of producers of electricity from renewable energy sources, issued by the Energy Agency, in accordance with the Rulebook on renewable energy sources;
- Proof of payment of the fee in accordance with Article 13-a of the Rulebook on

preferential producers of electricity from renewable energy sources;

- Statement of accuracy of the request and the submitted information, signed by an authorized representative of the applicant, registered at the Central Register.

The submitted documents should be the original document or notarised copy.

In addition to the requests, the applicant is obliged to submit a proof that he/she has transferred an irrevocable monetary fee to the account of the Energy Regulatory Commission to cover the costs borne during the procedure (the Energy Regulatory Commission should actually transfer this fee to the Energy Agency pursuant to the tariff adopted by the Energy Agency).

The procedure for the award of status of preferential producer and the adoption of the decision for the use of the preferential tariff comments on the date of receipt of the request in the archive of the Energy Regulatory Commission.

Following the receipt of the requests, the Energy Regulatory Commission shall establish if the documentation is complete and if it is submitted in the proper procedure and form. The Energy Regulatory Commission shall request a confirmation from the Energy Agency within 5 (five) days from the date of receipt of the requests, that the power plant has been built and that it complies with the specific requirements, in particular on the installed capacity, laid down in the Ordinance, that applied on the date of issuing of the temporary decision for the award of status of a preferential producer. The Energy Agency is obliged to issue the confirmation not later than 15 (fifteen) days from the date of receipt of the request by the Energy Regulatory Commission. For the issuing of the confirmation, the Energy Regulatory Commission pays a fee to the Energy Agency, in accordance with the tariffs adopted by the Energy Agency, reflecting the costs of the

Energy Agency in the procedure for the issuing of the confirmation.

If the Energy Regulatory Commission establishes that the requests and the documentation are complete and do not have any shortcomings, and if the conformation issued by the Energy Agency is positive, the Energy Regulatory Commission conclude within 20 (twenty) days from the date of receipt of the requests that the documentation is complete and that the procedure may continue. The Energy Regulatory Commission shall submit a copy of the conclusions to the applicant.

The Energy Regulatory Commission shall schedule a preparatory session to examine the requests within 35 (thirty five) days from the date of receipt of the requests at the latest. The Energy Regulatory Commission is obliged to invite the applicant and to submit it the draft decision for the award of status of preferential producer and draft decision for the use of preferential tariff of electricity from renewable energy sources not later than 7 (seven) days before the holding of the preparatory session. In addition to the applicant, the Energy Regulatory Commission may also invite authorized representatives of interested stakeholders, institutions and organizations.

The Energy Regulatory Commission shall hold a regular session within 5 (five) days from the date of holding of the preparatory session to formally adopt the Decision for the award of status of a preferential producer of electricity from renewable energy sources and the Decision for the use of preferential tariffs for electricity obtained from renewable energy sources.

The decisions shall be published in the Official Gazette, as well as on the website of the Energy Regulatory Commission. On the day of entry on force of the decision, the Energy Regulatory Commission shall enter the information related to the applicant and the power plant, as well as to the applicable preferential tariff in the Register of preferential producers. The Energy Regulatory Commission shall submit the decisions to the

applicant, to the Electricity Market Operator and to the Energy Agency.

4.12. POWER PURCHASE AGREEMENT WITH THE ELECTRICITY MARKET OPERATOR

The electricity market operator (MEPSO) is obliged to purchase the entire electricity generated by the preferential electricity producers pursuant to an agreement, in accordance with the Energy Law, the Decision on the application of feed-in tariff issued by the Energy Regulatory Commission and the Electricity Market Rules. The investor should submit a request for signing a power purchase agreement to MEPSO.

MEPSO is obliged to sign the power purchase agreement within thirty (30) days from the date of receipt of the request. The power purchase agreement must enter in force on the day the Decision on awarding the status of preferential electricity producer was issued by the Energy Regulatory Commission.

The investor may decide to terminate the power purchase agreement, thereby losing the status of preferential electricity producer and the right to obtain the status again (*Energy Law, Article 153*).

The investor is obliged to sell the entire amount of electricity generated to MEPSO, and to submit electricity generation plans to MEPSO.

This step marks the end of the application process. After the acquisition of the status of preferential producer, the investor may apply and use the feed-in tariffs laid down in the Ordinance on preferential tariffs for electricity (Article 7). The exact feed-in tariff applicable to the generation facility depends on the monthly amount of electricity generated and sold per each block. Depending on the amount of electricity generated each month, the actual feed-in tariff applicable to the facility may vary. The feed-in tariffs apply for a period of 20 years.

5. AWARD OF GUARANTEES OF ORIGIN FOR THE ELECTRICITY GENERATED FROM RENEWABLE ENERGY SOURCES

In case where the investor did not succeed in acquiring a status of preferential producer of electricity and thereby benefit from the preferential tariff, or if the investor has voluntarily abandoned the power purchase agreement with the electricity market operator (see chapter 4.13. above), the investor may apply for guarantees of origin to claim premium price for the electricity generated in his photovoltaic power plant.

Guarantees of origin are usually warranted by electricity transmission system operators or electricity traders that are under obligation to pay premium prices for electricity generated from renewable sources of energy. It should be noted that the preferential tariff is incompatible with the guarantee of origin – the investor may either use one or the other. If the investor uses the preferential tariff, he/she may not apply for guarantees of origin.

The manner and procedure for the award of guarantees of origin is governed by the Rulebook

on renewable sources of energy. Where relevant, the investor should submit a request for the award of guarantees of origin for the electricity generated in its photovoltaic plant to the Energy Agency. The request should be accompanied by:

- A proof of paying the fee for the issuance of guarantees of origin, and
- A proof of the electricity transmission or distribution system operator for the quantity of electricity generated and sold by the facility.

If the Energy Agency establishes that all conditions for the award of the guarantees of origin for the electricity generated from renewable energy sources are fulfilled, it shall award the decision within 30 days from the date of receipt of the request.

A guarantee of origin is issued per 1 MW. The guarantees of origin are valid for a period of 12 months.

6. ADDRESSES AND CONTACT DETAILS OF COMPETENT INSTITUTIONS

6.1. Ministry of Economy, Department of Energy

Address: Jurij Gagarin, 15 (1st floor)
1000 Skopje
Telephone: + 389 2 30 93 485,
+ 389 2 30 93 485
E-mail: info@economy.gov.mk
Website: www.economy.gov.mk

6.2. Energy Agency

Address: Orce Nikolov, 68
1000 Skopje
Telephone: + 389 2 32 30 300
E-mail: ea@ea.gov.mk
Website: www.ea@ea.gov.mk

6.3. Energy Regulatory Commission

Address: Dimitrie Cupovski, 2, 4th floor
1000 Skopje
Telephone: + 389 2 32 33 580,
+ 389 2 32 54 010
E-mail: erc@erc.org.mk
Website: www.erc.org.mk

6.4. Electricity Market Operator/ Transmission System Operator (MEPSO)

Address: Maksim Gorki, 4
1000 Skopje
Telephone: + 389 2 31 49 811
E-mail: info@mepso.com.mk
Website: www.mepso.com.mk

6.5. Distribution System Operator/ Supplier (EVN Macedonia)

Address: 11 Oktomvri, 9
1000 Skopje
Telephone: + 389 2 3205 000,
+ 389 089 089 089
E-mail: info@evn.mk
Website: www.evn.mk

6.6. Ministry of Environment and Spatial Planning

Address: Goce Delcev, 18
1000 Skopje
Telephone: + 389 2 32 51 403,
+ 389 2 32 51 503,
+ 389 2 32 51 460
Website: www.moepp.gov.mk

6.7. Ministry of Transport and Communications

Address: Dame Gruev, 6
1000 Skopje
Telephone: + 389 2 31 45 497,
+ 389 2 31 23 292
Website: www.mtc.gov.mk

6.8. Ministry of Agriculture, Forestry and Water Economy

Address: Aminta Treti, 2
1000 Skopje
Telephone: + 389 2 31 34 477
E-mail: info@mzsv.gov.mk
Website: www.mzsv.gov.mk

6.9. Central Register

Address: Kuzman Josifovski Pitu, 1
1000 Skopje
Telephone: + 389 2 32 88 100
Website: www.crm.com.mk

7. RELEVANT LEGISLATIVE AND REGULATORY ACTS

Law on Energy (Official Gazette No. 16/2011, 136/2011, 79/2013, 164/2013, 41/2014 and 151/2014)

Ordinance on preferential tariffs for electricity (Official Gazette No. 56/2013)

Decision on the total installed capacity of preferential producers of electricity generated from each specific renewable source of energy (Official Gazette No. 56/2013 and 10/2014)

Law on Construction (Official Gazette No. 130/2009, 124/2010, 18/2011, 36/2011, 54/2011, 13/2012, 144/2012, 25/2013, 79/2013, 137/2013, 163/2013, 27/2014, 28/2014, 42/2014, 115/2014, 149/2014, 187/2014 and 44/2015)

Law on Construction Land (Official Gazette No. 82/2008, 143/2008 and 56/2010)

Law on Agricultural Land (Official Gazette No. 135/07, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14 and 166/2014)

Law on Forests (Official Gazette No. 64/2009, 24/2011, 53/2011, 25/2013, 79/2013, 147/2013, 43/2014, 160/2014, 33/2015 and 44/2015)

Law on Environment (Official Gazette No. 53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 48/2010, 124/2010, 51/2011, 123/2012, 93/2013, 187/2013, 42/2014)

Law on Spatial and Urban Planning (Official Gazette No. 199/2014 and 44/2015)

Rulebook on the form and content of the application, documentation and form of the approval for the construction of facilities and installation of equipment for which a construction permit is not required (Official Gazette No. 147/2009)

Ordinance on the procedure for selling, long-term lease and short-term lease of State-owned

construction land, by public bidding, solicitation of offers and by direct agreement, the costs for the sale and lease procedure, and the price of the land and lease (Official Gazette No. 147/2008, 71/2009, 16/2009, 162/2009, 113/2010, 148/2010, 172/2010 and 40/2011)

Law on ownership and other real rights (Official Gazette No. 18/2001, 92/2008, 139/2009 and 35/2010)

Ordinance on types of projects and the criteria for establishing the need for conducting the procedure of environmental impact assessment (Official Gazette No. 74/2005)

Rulebook on the form and content of the elaborate study for the protection of the environment, the procedure of its approval and the manner of keeping the Register of approved elaborate studies (Official Gazette No. 50/2009)

Rulebook on the licenses for performance of energy activities (Official Gazette No. 143/2011, 78/2013 и 33/2015)

Rulebook on renewable sources of energy (Official Gazette No. 113/2011)

Rulebook on preferential producers of electricity from renewable energy sources (Official Gazette No. 18/2012, 97/2012, 63/2013, 41/2014, 151/2014 and 26/2015)

Electricity Market Rules (Official Gazette No. 38/2014, 57/2014 and 194/2014)

Electricity Distribution Grid Code (Official Gazette No. 87/2012, 30/2014, 161/2014, 189/2014 and 50/2015)

Electricity Transmission Grid Code (2015)

MANUAL

për procedurat për zhvillimin dhe ndërtimin e centraleve për prodhimin e energjisë elektrike nga burimet ripërtëritëse të energjisë

CENTRALET FOTOVOLTAIKE

PËRMBAJTJA

1.	Hyrje	43
2.	Shqyrtimi i tarifave të zbatueshme për centralet fotovoltaike.....	44
3.	Diagram i hollësishëm për procedurën dhe dokumentet për ndërtim	45
4.	Shqyrtimi i hapave, procedurave dhe dokumenteve.....	46
4.1.	Parakushtet kryesore: Themelimi i kompanisë	46
4.2.	Shfrytëzimi i tokës	46
4.3.	Studim për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor	46
4.4.	Pëlqim për kyçje në sistemin distribuuves	47
4.5.	Miratim për ndërtim.....	48
4.6.	Marrja e statusit të përkohshëm të prodhuesit të autorizuar.....	49
4.7.	Projektimi dhe zbatimi i impiantit	50
4.8.	Miratim për përdorim.....	51
4.9.	Licencë për prodhimin e energjisë elektrike	51
4.10.	Regjistrimi i objektit në Regjistrin e objekteve për prodhimin e energjisë elektrike nga burime ripërtëritëse të energjisë	54
4.11.	Ndarja e statusit të prodhuesit të autorizuar	54
4.12.	Marrëveshje për blerjen e energjisë elektrike me operatorët e tregut të energjisë elektrike	56
5.	Sigurimi i garancive për prejardhjen e energjisë elektrike të prodhuar prej burimeve ripërtëritëse të energjisë	57
6.	Adresa dhe të dhëna kontaktuese të institucioneve kompetente	58
7.	Legislatura relevante dhe aktet rregullatore.....	59

1. HYRJE

Ky manual ka për qëllim të sigurojë rekomandime të hollësishme për investorët në procesin e zhvillimit dhe zbatimit të projekteve për burime ripërtëritëse të energjisë, më konkretisht të centraleve fotovoltaike. Manuali nuk paraqet shqyrtim të thuktë dhe të thellë. Për informacione më të thukëta përqendrohuni në legjislaturën relevante dhe aktet rregullatore të cilat janë në fund të këtij Manuali.

Manuali është strukturuar në tre pjesë.

Në pjesën e parë është dhënë shqyrtimi i tarifave të aplikueshme për të gjitha projektet për burimet ripërtëritëse të energjisë, duke i përfshirë edhe tarifat e autorizuara për centralet fotovoltaike.

Në pjesën e dytë është dhënë një diagram i hollësishëm i procedurave për ndërtim dhe dokumentet e nevojshme.

Në pjesën e tretë është dhënë shqyrtimi i hollësishëm i procedurave dhe kërkesave relevante për ndërtimin, lëshimin në përdorim dhe funksionimin e centraleve fotovoltaike. Lexuesin e udhëzojmë vazhdimisht ta konsultojë këtë pjesë dhe diagramin e hollësishëm, i cili është dhënë në pjesën e dytë.

Në fund të manualit është dhënë listë me organet kompetente me adresat dhe të dhënët kontaktuese si dhe një listë me të gjitha ligjet relevante dhe aktet e tjera rregullatore.

VËREJTJE:

Ky manual jep pasqyrë për gjithë procesin dhe procedurat për zhvillimin dhe ndërtimin e centraleve fotovoltaike, qoftë si prodhues i autorizuuar ose si prodhues i pavarur i cili shet energji elektrike në tregun e hapur. Megjithatë, ju lutemi ta keni parasysh se kërkesat përmarrjen e statusit të prodhuesit të autorizuar (4.6 dhe 4.12) dhe nënshkrimi i marrëveshjes përblerjen e energjisë elektrike me ndonjë operator në tregun e energjisë elektrike (4.13) nuk do të zbatohen për prodhuesit e pavarur të cilët shesin energji elektrike në treg të hapur.

Ky Manual nuk përqendrohet në çështjet lidhur me:

- themelimin e kompanisë apo themelimin e filialeve të huaja në vendin shfrytëzues të projektit dhe punën e tyre;
- marrjen e miratimit për ndërtim,
- marrjen e licencave për kuadrin profesional dhe lejeve të tjera të punës dhe sociale,
- pronësinë e tokës, tjetërsimin dhe të drejta të tjera pronësore,
- tatimin,
- Rregulloren për ndihmë shtetërore, etj.

Megjithatë, duhet ta keni parasysh se këto janë çështje të rëndësishme të cilat çdo investor duhet t'i analizojë me kujdes kur përgatit ndonjë projekt për centralet fotovoltaike.

Ky Manual është përpiluar me qëllim që të shërbejë si mjet për informimin dhe orientimin e investorëve të ardhshëm të centraleve fotovoltaike. Megjithatë, rekomandim i yni është që investitorët drejtpërdrejt të kontaktojnë dhe t'i konsultojnë organet kompetente para së të ndërmarrin ndonjë aktivitet për zhvillimin dhe ndërtimin e centraleve fotovoltaike dhe t'i kenë parasysh aktet ligjore dhe rregullatore.

2. SHQYRTIMI I TARIFAVE TË ZBATUESHME PËR CENTRALET FOTOVOLTAIKE

Tarifat e autorizuara të energjisë elektrike të cilën e prodhojnë dhe shesin centralet fotovoltaikë (të cilat e kanë marrë statusin e prodhuesit të autorizuar) janë përcaktuar në Dekretin mbi tarifat e autorizuara për energji elektrike (Gazeta zyrtare nr. 56/2013) dhe është siç vijon:

nga çdo burim ripërtëritës i energjisë (Gazeta zyrtare nr. 56/2013 dhe 10/2014).

Ky manual jep shqyrtim për gjithë procesin dhe procedurat për zhvillimin dhe ndërtimin e centraleve fotovoltaikë, qoftë si prodhues i autorizuar ose si prodhues i pavarur i cili shet

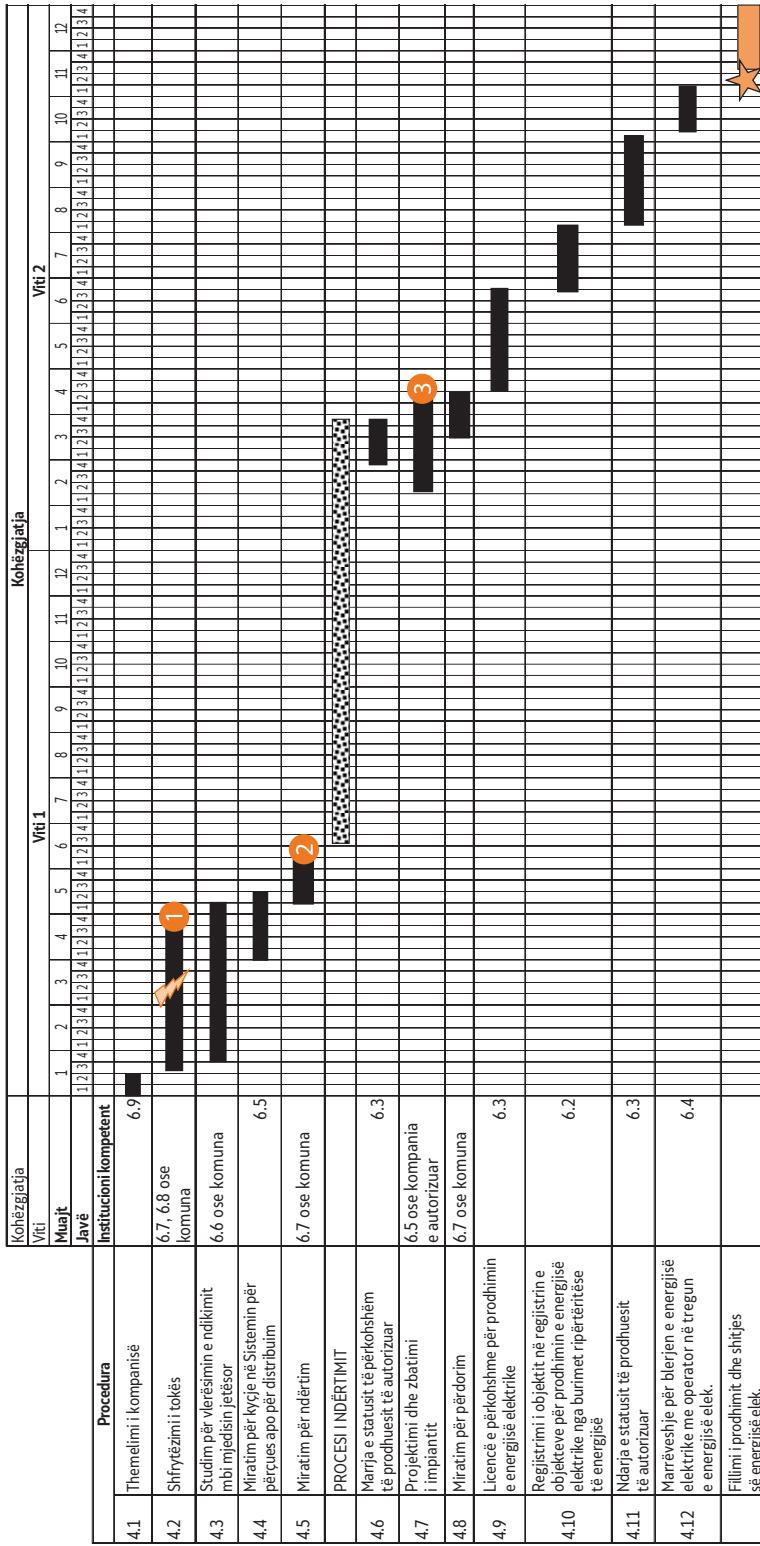
Fuqia instaluese e centraleve fotovoltaikë	0 - 50 kW	50 kW - 1 MW
Kuota (Fuqia instaluese e cila zbatohet tarifa e autorizuar)	4 MW	14 MW
Tarifa e autorizuar (€¢/kWh)	16,00	12,00

Tarifat e autorizuara janë të zbatueshme për centralet e sapondërtuara fotovoltaikë me fuqi instaluese deri në 1MW të cilat e kanë marrë statusin prodhues i autorizuar. Prodhesi i autorizuar ka të drejtë t'i përdor tarifat e autorizuara në periudhë prej 15 viteve.

Kuota e përgjithshme e centraleve fotovoltaikë të cilat mund të përdorin tarifa të autorizuar është përcaktuar në Vendimin përfundim të përgjithshme të prodhuesve të autorizuar të energjisë elektrike e prodhuar

energji elektrike në tregun e hapur. Megjithatë, ju lutemi ta keni parasysh se kërkesat për marrjen e statusit të prodhuesit të autorizuar (4.6 dhe 4.12) dhe nënshkrimi i marrëveshjes për blerjen e energjisë elektrike me ndonjë operator në tregun e energjisë elektrike (4.13) nuk do të zbatohen për prodhuesit e pavarur të cilët shesin energji elektrike në treg të hapur. Këshilla janë është që investitorët të hulumtojnë mundësinë dhe zbatueshmërinë për shitjen e energjisë elektrike në treg të hapur përfitim.

3. DIAGRAM I HOLLËSISHËM PËR PROCEDURËN DHE DOKUMENTET PËR NDËRTIM

Legjenda:

- Kohëzgjatja e procedurës
- Punime ndërtimore
- 1 Reziku 1: Nevoja për shndërrim të tokës bujqësore në tolë ndërtimore mundet në mënyrë të paparashikueshme ta shtye marrjen e miratimit për ndërtim
- 2 Reziku 2: Pamundësia për tu manevrirat apo vonësë e paparashikuar
- 3 Reziku 3: Rritja e shpenzimeve për kyçje nese nuk mund të bëhet lidhja me kyçsin më të afërt
- Fillimi i prodhimit dha shiftja e energjisë elektrike

4. SHQYRTIMI I HAPAVE, PROCEDURAVE DHE DOKUMENTEVE

4.1. PARAKUSHTET KRYESORE: THEMELIMI I KOMPANISË

Prodhim të energjisë elektrike mund të bëjnë persona vendorë dhe të huaj në bazë të licencës së lëshuar nga Komisioni rregullator për energjetikë. Për të marrë licencën për prodhimin e energjisë elektrike, personat e huaj duhet të themelojnë filial (nëndegë) të regjistruar në regjistrin tregtar të cilin e udhëheq Regjistri qendror (*Ligji për energjetikë, neni 5*). Kjo kërkesë kontrollohet duke e shqyrtuar certifikatën në Regjistrin qendror.

Prodhimi i energjisë elektrike nuk mund të fillojë para se të merret licenca përkatëse. Licenca për veprimtari energetikje jepet për periudhë prej tre deri në 35 vjet varësisht prej llojit të veprimitarisë energetike, llojit dhe vëllimit të obligimit për sigurimin e shërbimit publik në kryerjen e veprimitarisë energetike, vëllimin e mjeteve të nevojshme për zbatimin e veprimitarisë energetike, kohëzgjatjen e së drejtës për shfrytëzimin/koncesionin e burimit përkatës energetik, si dhe kërkesa konkrete të zbatuesit të veprimitarisë energetike. Kohëzgjatja e zakonshme e licencës për prodhimin e energjisë elektrike është 35 vjet. Personit të njëjtë mund t'i jepen më shumë licenca për zbatimin e veprimitarive energetike (*Ligji për energjetikë, neni 37*).

Centrali fotovoltaik me fuqi të përgjithshme instaluese për prodhimin e energjisë elektrike më të vogël ose të barabartë me 10 MW mund të ndërtohet pa „autorizimin për ndërtimin e objekteve të reja për prodhimin e energjisë elektrike“ të cilën e lëshon Qeveria me propozimin e Ministrisë së Ekonomisë. (*Ligji për energjetikë, neni 49*)

4.2. SHFRYTËZIMI I TOKËS

Nëse parcela(t) e tokës në të cilën investitori ka për qëllim ta ndërtojë central fotovoltaik është klasifikuar si tokë bujqësore (tokë e përpunueshme, pyje, kullota etj.), investitori mund të shtrojë kërkesë deri te Ministria e Transportit dhe Lidhjeve apo deri te Komuna, varësisht rastit të kërkøjë, nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave të bëjë shndërrimin e përhershëm të tokës bujqësore përkatëse në tokë ndërtimore (*Ligji për tokë bujqësore, neni 49*). Kohëzgjatja e kësaj procedure varet nga ndërlikueshmëria e përgatitjes dhe shqyrtimit të dokumentacionit të projektuar. Shpenzimet për sigurimin e dokumentacionit projektues i bart investitori.

Përveç nëse parcela e tokës në të cilën investitori ka për qëllim të ndërtojë central fotovoltaik nuk është në pronë private, investitori duhet ta blejë tokën, të nënshkruajë marrëveshje për blerje afatgjate me Qeverinë apo të marrë koncesion për shfrytëzimin e tokës (*Ligji për tokë ndërtimore, nenen 13 - 40*). Procedurat për tjetësim, dhënenien nën qira afatgjate dhe koncesion të tokës ndërtimore me pronë shtetërore bëhet me ankand publik, që sjell rrezik që të mos fitohet në ankand për ndonjë parcelë tokësore konkrete.

Nëse parcela tokësore është në pronë private, investitori dhe pronari i tokës munden së bashku të dakordohen për tjetësim, qiramarrje afatgjate apo për të drejtën e shfrytëzimit të tokës.

4.3. STUDIM PËR VLERËSIMIN E NDIKIMIT MBI MJEDISIN JETËSOR

Ju lutemi që ta keni parasysh se centralet fotovoltaik varen nga kërkesat për përgatitjen dhe dorëzimin e Studimit për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor. Që këtu, centralet fotovoltaik nuk mund të ndërtohen apo të fillojnë me punë para se të merret vendim pozitiv për Studimin për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor në pajtim me Ligjin për mjedis jetësor.

Studimi për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor duhet të përbajë:

- Përshkrim për projektin bashkë me informacione për lokacionin, karakterin dhe madhësinë e projektit dhe të sipërfaqes së nevojshme të tokës;
- Përshkrim për mjedisin jetësor dhe lokacionin e saj;
- Përshkrim për trashëgiminë natyrore, kulturore dhe historike dhe përshkrim të peizazhit;
- Përshkrim të llojit dhe sasive të pritura të emisioneve, veçanërisht të emisioneve të ajrit, mbeturinave të ngurta si dhe informacione të tjera të nevojshme për vlerësimin e ndikimeve më të mëdha të projektit mbi mjedisin jetësor;
- Përshkrinin e masave për parandalimin, uljen dhe eliminimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor, si dhe të masave për kthimin në gjendje të mëparshme;
- Përshkrimin e ndikimeve të projektit mbi mjedisin jetësor duke e pasur parasysh nivelin e zhvillimit të shkencës dhe metodave të pranueshme për vlerësim;
- Përshkrimin e karakteristikave të teknologjisë e cila përdoret;
- Përshkrimin e zgjidhjeve alternative për realizimin e projektit të cilat i ka pasur parasysh investitori dhe shkaqet kryesore për përzgjedhjen e alternativës së propozuar;

gjithmonë përfshihet edhe alternativi nulta (zero)

- Rezume për studimin e dorëzuar pa detaje teknike;
- Analizë për vështirësitë (mangësitë teknike apo mungesën e njohurive) me të cilat investitori apo eksperti janë ballafaquar gjatë përgatitjes së studimit; dhe
- Propozim për madhësinë dhe karakteristikat e ndryshimeve potenciale për të cilat duhet të azhurnohet Studimi për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor.

Studimi për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor duhet të strukturohet në këtë mënyrë:

- 1) Të dhëna të përgjithshme;
- 2) Lloji i elaboratit;
- 3) Organi kompetent për miratimin e elaboratit;
- 4) Përshkrimi i projektit në të cilin bëhet veprimitaria apo aktiviteti;
- 5) Përshkrimi i mjedisit jetësor rrëth lokacionit të projektit;
- 6) Ndikimi i projektit mbi mjedisin jetësor;
- 7) Program për mbrojtjen e mjedisit jetësor;
- 8) Konstatim;
- 9) Lista e anekseve;
- 10) Deklaratë.

Investitori duhet të marrë miratim për Studimin për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor. Organi kompetent për shqyrtimin dhe miratimin e Studimit (në këtë rast të centraleve fotovoltaikë mbi 1 MW) është Drejtoria për mjedis jetësor, organ në përbërje të Ministrisë së Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor. Kryetari i komunës është kompetent për shqyrtimin dhe miratimin e Studimit (në këtë rast të centraleve fotovoltaikë deri në 1 MW).

4.4. PËLQIM PËR KYÇJE NË SISTEMIN DISTRIBUUES

Objektet për prodhimin e energjisë me fuqi instaluese deri 10 MW zakonisht kyçen në rrjetin distribuuues. Për këtë shkak, pëlqimi për kyçje në centralin fotovoltaik në rrjetin për distribuim të energjisë elektrike duhet të merret prej operatorit të sistemit distribuuues të energjisë elektrike (EVN Maqedoni).

Në praktikë kërkesa për pëlqim për kyçje duhet të dorëzohet në fazën fillestare prej punimeve ndërtimore.. Kërkesa për pëlqimin për kyçje dorëzohet në fazën fillestare të punimeve ndërtimore. Kërkesa duhet të dorëzohet deri te EVN Maqedoni në formular BSP-2, të cilin mund ta gjeni në qendra- energetike të EVN-së ose ta shkarkoni nga ueb faqja e EVN Maqedoni.

Bashkë me kërkesën dorëzohen dokumentet në vijim:

- Vendimi për t'u regjistuar në Regjistrin qendror me gjendjen vijuese
- Projekti kryesor për impiantin prodhues i cili është lëndë për kyçje në rrjetin distribuuues,
- Certifikatë nga plani i kadastrës me objektet e projektuara,
- Miratimin për ndërtim,
- Koordinatat e lokacionit ku do të instalohet impianti prodhues, dhe
- Karakteristika teknike të impiantit prodhues në pajtim me Rregullat e rrjetit për distribuimin e energjisë elektrike.

EVN Maqedoni ka për detyrë të sjellë Vendim për pëlqim për t'u kyçur në sistemin distribuuues në afat prej 40 ditëve nga dita e pranimit të kërkesës së kompletuar. Dhëna e Vendimit për pëlqimin për kyçje në sistemin distribuuues shoqërohet me nënshkrimin e Marrëveshjes për t'u kyçur në rrjetin distribuuues i përgatitur nga ana e EVN Maqedoni, ndërsa i cili është

shtojcën e Rregullave të rrjetit për distribuimin e energjisë elektrike.

Kompensimi për kyçjen e prodhuesit të energjisë elektrike në rrjetin distribuuues përcaktohet në pajtim me Metodologjinë për mënyrën e përcaktimit të kompensimit për kyçje në rrjetin distribuuues të energjisë elektrike e cila është dhënë në shtojcën e Rregullave të rrjetit për distribuimin e energjisë elektrike.

Shpenzimet për kyçje, siç janë përcaktuar nga ana e EVN Maqedoni, i bart investitorit, ndërsa EVN Maqedoni obligohet të vendos pajisje për matje me shpenzimet e veta. Duke i pasur parasysh rastet në të cilat centrali fotovoltaik nuk mund në mënyrë të siguritë të lidhet me impiantin më të afërt për kyçje, i këshillojmë investitorët që të kontrollojnë në EVN Maqedoni ku do të jetë impianti i tyre faktik dhe të bëjnë vlerësimin e shpenzimeve për zbatimin e impiantit.

4.5. MIRATIM PËR NDËRTIM

Për ndërtimin e centralit fotovoltaik nevojitet miratim për ndërtim. Komuna në territorin e së cilës është paraparë të ndërtohet centrali fotovoltaik është kompetente për dhënien e miratimit për ndërtimin përderisa centrali ka fuqi instaluese deri në 1 MW, ndërsa Ministria e Transportit dhe Lidhjeve është kompetente për dhënien e miratimit për ndërtimin e centraleve fotovoltaike me fuqi instaluese mbi 1 MW (*Ligji për ndërtim, neni 57, 58*).

Bashkë me kërkesën për miratimin për ndërtim duhet t'i dorëzoni dokumentet vijuese:

- certifikatë të planit urbanistik detajues lokal;
- projekt arkitektoniko-urbanistik (i rishikuar dhe i miratuar),
- projekt bazë (i rishikuar dhe i miratuar),
- Projekt ideor

- dëshmi për të drejtën e ndërtimit (pronësi, të drejtë shfrytëzimi, koncesion),
- elaborat gjeodezik për parcelë tokësore

Komuna apo Ministria e Transportit dhe Lidhjeve, varësisht rastit, është e obliguar ta shqyrtojë dhe të sjellë vendim për ndarjen e miratimit për ndërtim në afat prej 15 ditëve nga dita e dorëzimit të dokumentacionit të plotë dhe të saktë. Para se ta marrë miratimin për ndërtim, shtruesi duhet ta paguaj kompensimin për rregullimin e tokës ndërtimore; miratimi për ndërtim jepet në afat prej pesë ditëve të punës nga dorëzimi i dëshmisë për kompensimin e paguar për rregullimin e tokës ndërtimore.

Miratimi për ndërtim shfuqizohet nëse shtruesi nuk fillon me ndërtimin në afat prej 2 (dy) viteve, apo nuk e përfundon në afat prej 10 (dhjetë) viteve (në rastin me centralet fotovoltaikë mbi 1 MW) apo në afat prej 6 (gjashtë) viteve (në rastin e centraleve fotovoltaikë deri në 1 MW) nga dita e lëshimit të miratimit për ndërtim (*Ligji për ndërtim, neni 59 - 68*). Centrali fotovoltaik mund të lëshohet në përdorim vetëm pas miratimit të kontrollit teknik nga ana e supervizorit të autorizuar, ndërsa Ministria e Transportit dhe Lidhjeve apo Komuna, varësisht rastit, do të lëshojnë miratim për përdorimin e ndërtimit.

Nëse parcela në të cilën investitori ka përqëllim të ndërtojë është kualifikuar si tokë ndërtimore (tokë e përpunueshme, pyje, kulla etj.), investitori mund të shtrojë kërkesë deri te Ministria e Transportit dhe Lidhjeve apo deri te Komuna, varësisht rastit, të kërkojë nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave të bëjë shndërrimin e përhershëm të tokës bujqësore përkatëse në tokë ndërtimore (*Ligji për tokë bujqësore, neni 49*). Kohëzgjatja e kësaj procedure varet nga ndërlikueshmëria dhe përgatitja dhe shqyrtimi i dokumentacionit të projektuar. Shpenzimet për sigurimin e dokumentacionit projektues i bart investitori.

4.6. MARRJA E STATUSIT TË PËRKOHSHËM TË PRODHUESIT TË AUTORIZUAR

Komisioni rregulator për energjetikë solli Rregullore për prodhuesit e autorizuar të energjisë elektrike prej burimeve të ripërtërishme të energjisë (Gazeta zyrtare nr.18/2012, 97/2012, 63/2013 dhe 25/2015). Në pajtueshmëri me Ligjin për energjetikë dhe Rregulloren për prodhues të autorizuar të energjisë elektrike prej burimeve të ripërtërishme të energjisë, Komisioni Rregulator për energjetikë jep vendim për marrjen e statusit të përkoħshëm të prodhuesit të autorizuar, vendim për marrjen e statusit të prodhuesit të autorizuar dhe vendim për shfrytëzimin e tarifës së autorizuar, të njëjtat i publikon në ueb faqen e tij si dhe në Gazetën Zýrtare. Gjithashtu, në ueb faqen e Komisionit rregulator për energjetikë publikohet edhe Regjistri i prodhuesve të autorizuar, si dhe diagrami i procedurave për marrjen e statusit prodhues i autorizuar dhe shfrytëzimin e tarifave të autorizuara: www.erc.org.mk.

Procedura për dhënien e vendimit të përkoħshëm për marrjen e statusit të përkoħshëm të prodhuesit të autorizuar fillon me shtrimin e kërkesës deri te Komisioni rregulator për energjetikë.

Kërkesa shtrohet deri te Komisioni rregulator për energjetikë ne formë të shkruar si formular i plotësuar për kërkesë për dhënien e vendimit të përkoħshëm për marrjen e statusit prodhues i autorizuar, e nostrifikuar me nenhkrim dhe vulë prej shtruesit (Formulari KVPPA): Shtruesi është i obliguar t'i ndajë dhe t'i shënojë në mënyrë të veçantë dokumentet të cilat janë me karakter konfidencial. Në të kundërtën do të konsiderohet se dokumentet e dorëzuara nuk janë me karakter konfidencial.

Shtruesi është i obliguar t'i dorëzoj të dhënat dhe dokumentet në vijim:

- Kérkesë pér dhénien e vendimit të pérkohshëm pér marrjen e statusit prodhues i autorizuar, i nostrifikuar me nënshkrim dhe vulë prej udhëheqësit;
- Vendim pér regjistrim në Regjistrin qendror, originali ose kopje të nostrifikuar në noter;
- Dëshmi pér plotësimin e kushtit (miratim i plotfuqishëm pér ndërtim ose marrëveshje pér koncesion ose marrëveshje pér partneritet publik privat) originali ose kopje e notifikuar në noter;
- Projekti bazë i elektrocentralit i punuar prej personit të licencuar juridik
- Deklaratë pér besueshmërinë e kérkesës dhe të dhënavët dhe dokumenteve të dorëzuar, të nënshkruara prej udhëheqësit të autorizuar pér përfaqësimin e shtruesit të regjistruar në Regjistrin qendror.

Nëse Komisioni Rregulator pér energjetikë përcakton se kërkesa dhe dokumentacioni janë të plota dhe nuk kanë mangësi, në afat prej 5 (pesë) ditëve prej ditës së marrjes së kérkesës do të sjellë përfundim pér rregullshmërinë e kérkesës dhe vazhdimin e procedurës në pajtueshmëri me dispozitat e Rregullores pér licenca pér zbatimin e aktivitetave energetike. Komisioni rregulator pér energjetikë dorëzon një ekzemplar të përfundimit deri te shtruesi.

Komisioni Rregulator pér energjetikë në lindhje me kérkesën e dorëzuar pér dhénien e vendimit të pérkohshëm pér marrjen e statusit prodhues i autorizuar do të caktojë seancë përgatitore e cila do të mbahet në afat i cili nuk do të mund të jetë më i gjatë se 25 (njëzet e pesë) ditë prej ditës së pranimit të kérkesës. Për pjesëmarrje në seancës përgatitore, komisioni rregulator pér energjetikë e fton shtruesin, si dhe përfaqësuesit e autorizuar të ndërmarrjeve, institucioneve dhe organizatave të interesuara

Komisioni Rregulator pér energjetikë, së paku në afat prej 5 (pesë) ditëve nga dita e përfundimit të seancës përgatitore, do të mbajë seancë të rregullt në të cilën do të sjell vendim të pérkohshëm pér marrjen e statusit të prodhuesit të autorizuar të energjisë elektrike të prodhuar nga burime të ripërtërishme të energjisë. Vendimi i pérkohshëm do të publikohet në Gazetën Zyrtare, ndërsa hyn në fuqi prej ditës së sjelljes.

Në vendimin e pérkohshëm theksohet fuqia e elektrocentralit (gjegjësisht të njësive gjeneratore).

Komisioni Rregulator pér energjetikë në vendimin e pérkohshëm e përcakton afatin deri kur elektrocentrali duhet të lëshohet në përdorim. Validiteti i vendimit të pérkohshëm është i barabartë me afatin deri kur elektocentrali duhet të lëshohet në përdorim. Brenda këtij afati, bartësi i vendimit të pérkohshëm është i obliguar ta ndërtojë elektrocentralin, të sigurojë dokumente të lëshuara prej organeve kompetente pér përdorimin e elektrocentralit ose raport pér kontroll të kryer teknik) në pajtueshmëri me Ligjin pér ndërtim dhe të posedojë licencë pér kryerjen e aktivitetave energetike – prodhimin e energjisë elektrike.

4.7 PROJEKTIMI DHE ZBATIMI I IMPIANTIT

Pas marrjes së Vendimit pér pëlgim pér kyçje në rrjetin distribues, shfrytëzuesi obliguar të nënshkruaj marrëveshje pér projektimin dhe/ose zbatimin e impiantit deri te pikë kyçëse. Nëse investitorit i është dhënë Vendimi pér pëlgim pér impiant jostandard, gjegjësisht kyçje pér shfrytëzues të izoluar ose nëse është e planifikuar impianti të përdoret vetëm pér objekt pér prodhimin e energjisë elektrike, investitori mund të vendos që impianti:

- të projektohet dhe të zbatohet nga EVN Maqedoni, ose
- të projektohet dhe zbatohet prej kompanisë së autorizuar të listës së kompanive

të përzgjedhura ne tender nga ana e EVN Maqedoni.

Nëse EVN Maqedoni konstaton se impiantin jostandard mund ta përdorin më shumë shfrytëzues të ardhshëm, impiantin e projekton dhe zbaton EVN. Në këtë rast, investitori paguan shumë e cila është e barabartë me prodhimin e vlerës së përgjithshme të impiantit jostandard dhe sasisë midis fuqisë së miratuar maksimale të njëkohshme që i ndahet investitorit dhe vlerës së përgjithshme të fuqisë instaluese aktive të impiantit.

Investitori i mbart shpenzimet për projektimin dhe/ose zbatimin e impiantit, të përllogaritura në pajtueshmëri me Metodologjinë për konstatimin e shpenzimeve përkryje në sistemin distribuuves, e cila është pjesë përbërëse e Rregullave të rrjetit për distribuimin e energjisë elektrike.

4.8. MIRATIM PËR PËRDORIM

Për të lëshuar në përdorim në mënyrë zyrtare centralin fotovoltaik është i nevojshëm miratimi për përdorim. Varësisht prej fuqisë instaluese të centralit fotovoltaik, miratimin për përdorim e jep Komuna e cila e ka dhënë miratimin për ndërtim (për centrale me fuqi instaluese deri në 1 MW) ose Ministria e Transportit dhe Lidhjeve (për centralet me fuqi instaluese prej 1 MW ose më shumë).

Në rastin e centraleve fotovoltaike me fuqi instaluese deri 1 MW, Komuna e jep miratimin për përdorim në bazë të raportit të kontrollit teknik prej inxhinierit të autorizuar për mbikëqyrje. Miratimin për përdorimin e centralit fotovoltaik me fuqi instaluese mbi 1 MW, e jep Ministria e Transportit dhe Lidhjeve në bazë të projektit themelor (apo projektit në gjendje të zbatueshme përderisa gjatë realizimit janë bërë ndryshime të mëdha), raportit të kontrollit

teknik dhe certifikatës prej Kadastrës si dëshmi për të drejtën e pronësisë ose të drejtave të tjera për përdorimin e objektit (*Ligji për ndërtim, neni 87*). Në rast se kërkesa e miratimit për përdorim është e pakompletuar, Ministria e Transportit dhe Lidhjeve do t'i rekomandojë shtruesit që t'i dorëzojë dokumentet përkatëse dhe të kompletuara në afat prej shtatë ditëve nga pranimi i kërkesës për leje për përdorim.

Komisioni i përbërë prej tre inxhinierëve të autorizuar për mbikëqyrje të emëruar prej Ministrisë së Transportit dhe Lidhjeve duhet të bëjë kontroll teknik të ndërtimit pas pranimit të kërkesës për miratimin për përdorim në afat prej 15 ditëve prej ditës së pranimit të kërkesës përkatëse dhe të kompletuar për miratimin për përdorimin. Komisioni ose inxhinieri për mbikëqyrje, përcakton në mënyrë përkatëse se:

- ndërtimi është ndërtuar në pajtueshmëri me projektin themelor ose në rast të ndryshimeve gjatë ndërtimit, projektit në gjendje të zbatueshme dhe miratimit për ndërtim
- objekti është i sigurt dhe mund të përdoret.

Nëse komisioni ose inxhinieri për mbikëqyrje, në mënyrë përkatëse konstatojnë çfarëdo mangësi të cilat do ta dëmtojnë stabilitetin mekanik dhe rezistencën e objektit, mund të kërkojnë prej investitorit t'i korrigjojë këto aspekte në afat prej 30 ditëve, ose mund të propozojë të mos jepet miratimi për ndërtim (*Ligji për ndërtim, neni 89-92*).

Në rast të raportit pozitiv të komisionit, ose të inxhinierit për mbikëqyrje, Ministria e Transportit dhe Lidhjeve është e obliguar të japë miratim në afat prej 15 ditëve prej ditës së kontrollit teknik të ndërtimit. Shpenzimet për kryerjen e kontrollit teknik dhe dhënien e miratimit për përdorim i bart investitori.

4.9. LICENCË PËR PRODHIMIN E ENRGJISË ELEKTRIKE

Kushtet për dhënien e licencës për prodhimin e energjisë elektrike prej burimeve të ripërtëritshme janë përcaktuar në Rregulloren për licenca për zbatimin e veprimitarive energetike (Gazeta zyrtare nr. 141/2011, 78/2013 и 33/2015). Investitori mund të kërkojë t'i jepet licencë për prodhimin e energjisë elektrike prej burimeve të ripërtëritshme prej komisionit Rregulator për energjetikë edhe para marrjes së raportit për pranim të kryer teknik ose leje përdorimi prej organeve kompetente në rastet në vijim:

- Nëse investitori për objektin energjisë ka siguruar miratim për ndërtimin e objektit në rast kur për ndërtimin e objektit nuk është i nevojshëm autorizimi për ndërtim e objektit, ose
- Nëse investitori i objektit të energjisë e ka fituar të drejtën për ndërtimin e objektit në bazë të procedurës së kryer përmes thirrjes publike për ndërtimin e objektit për prodhimin e energjisë elektrike, ose
- Nëse investitori ka marrë të drejtën për ndërtimin e objektit në bazë të marrëveshjes së nënshkruar me koncesion.

Investitori duhet të dorëzojë kërkesë për dhënien e licencës deri te Komisioni rregulator për energji së bashku me informacionet dhe dokumentet në vijim:

- Informata të përgjithshme për shtruesin,
- Emri i personit përgjegjës,
- Lloji i veprimitarisë energetike e cila duhet të zbatohet,
- Përshkrim i shkurtër i licencës së kërkuar,
- Deklaratë për besueshmërinë e të dhëna-ve dhe dokumentacionit të dorëzuar të nënshkruar prej anës së personit të auto-rizuar,

- Deklaratë për periudhën kohore për kërk-kesën për marrjen e licencës,
- Kompensim i paguar për marrjen e licencës
- Vendim për regjistrim në Regjistrin qendror
- Akt për themelimin dhe/apo Statutin e kompanisë,
- Dëshmi për të drejtën e pronësisë ose të drejtën e shfrytëzimit të tokës dhe mjeteve themelore
- Marrëveshje për koncesion nëse veprimtaria bëhet me përdorimin e pasurisë natyrore ose marrëveshje për koncesion për shërbim publik, gjegjësish dëshmi për të drejtën e përdorimit të pasurisë natyrore në pajtueshmëri me ligjin;
- Strukturë organizative e shtruesit, duke përfshirë edhe informacione për të punësuarit, shkollimin dhe kompetencat profesionale të personave të cilët do ta udhëheqin objektin dhe kuadrin i cili do të punojë me pajisjet
- Projekt, miratim për ndërtim, përderisa objekti është i ndërtuar edhe raport për kontroll teknik të kryer ose miratim për vënien në funksion të objektit, si dhe autorizim për ndërtimin e objektit për prodhimin e energjisë elektrike, në rast se ndërtimi i objektit është lëndë e kërkuesës së atillë;
- Deklaratë për strukturën e pronësisë së kompanisë, duke përfshirë edhe informacione dhe pérshkrim detajues të pjesëmarrjes së shtruesit në kompani të tjera dhe pjesëmarrjes së kompanive të tjera në kompaninë e shtruesit;
- Vërtetim për bonitet i shtruesit i dhënë nga organet kompetente;
- Certifikatë për taksa të paguara dhe tarifa të tjera publike prej Drejtorisë për të ardhura publike;
- Raporte financiare të përgatitura në pajtueshmëri me rregullativat e për tre vitet e fundit, duke i përfshirë edhe rapor-

- tet revizore prej revizorit të autorizuar, përderisa revizioni është vërtetuar me ligj;
- Vërtetim se shtruesi nuk është lëndë e ndonjë procedure përfalimentim ose likuidim;
 - Vërtetim nga Regjistri qendror se shtruesit dhe përfaqësuesit të autorizuar nuk u është shqiptuar ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë dhe obligimeve si dhe vërtetim se nuk janë të dënuar për ndonjë vepër penale

Përveç dokumenteve të lartpërmendura shtruesi është i obliguar të dorëzojë edhe dokumentacion shtesë në lidhje me teknologjinë specifike për prodhimin e energjisë elektrike në pajtueshmëri me nenin 14 të Rregullores për licenca për kryerjen e aktiviteteve energetike.

Komisioni rregullator për energjetikë do ta shqyrtojë kërkësen për marrjen e licencës dhe dokumentacionin e dorëzuar dhe në afat prej 8 ditëve do të sjellë Konstatim. Përderisa dokumentacioni për marrjen e licencës është në pajtueshmëri me Rregulloren për licenca për kryerjen e aktiviteteve energetike si dhe ligjet e tjera, Komisioni Rregulator për energjetikë do ta detyrojë shtruesin të përgatit njoftim për kërkësen dhe në afat prej 3 ditëve dhe ta dorëzojë deri te Komisioni Rregulator për energjetikë përmiratim. Në rast se dokumentacioni i dorëzuar ka mangësi formale dhe të tjera atëherë Komisioni Rregulator për energjetikë do ta detyrojë shtruesin e kërkësës në afat prej 15 ditëve t'i mënjanjoë mangësitë dhe ta kompletojë dokumentacionin në pajtueshmëri me Rregulloren për licenca për kryerjen e aktiviteteve energetike.

Investitorët është i obliguar ta shpall kërkësen për dhënien e licencës përfundimini e energjisë elektrike nga burime të ripërtëritshme me shpenzime të veta së paku në dy gazeta të përditshme në të dy gjuhët zyrtare. Shpallja bëhet

me qëllim që të publikohet dhënia e licencës dhe të ftohen të gjitha palët e interesuara të komentojnë për dhënien e licencës dhe ta prezantojnë rastin e tyre.

Pas shpalljes së kërkësës, Komisioni rregulator për energjetikë do të caktojë seancë përgatitore e cila duhet të mbahet në afat prej 50 ditëve prej ditës së fillimit të procedurës. Nëse komisioni rregulator për energjetikë konstaton prej seancës përgatitore si dhe prej dokumentacionit, se janë plotësuar kushtet për marrjen e licencës do të caktojë seancë të rregullt në afat prej 10 ditëve që të sjell vendim për dhënien e licencës.

Komisioni Rregulator për energjetikë e shpall vendimin dhe licencën për kryerjen e aktiviteteve energetike në Gazeten Zyrtare.

Përderisa licenca është e dhënë për objekt pa leje për përdorim ose raport për pranim të kryer teknik, ndërsa investitori ka siguruar leje për përdorim ose raport për pranim të kryer teknik, është e nevojshme investitori të dorëzojë dokumentet në pajtueshmëri me nenin 32 të Rregullores për kryerjen e aktiviteteve energetike. Pas dokumentacionit të dorëzuar Komisioni rregulator për energjetikë në afat prej 8 ditëve prej dorëzimit do të sjellë vendim për hyrjen në fuqi të licencës dhënë paraprakisht.

Pas marrjes së licencës përfundimini e energjisë elektrike, investitorët mundësojnë, nëse ekzistojnë kushte teknike, të prodhojnë dhe të shesë energji elektrike para marrjes së statusit prodhues i autorizuar i energjisë elektrike (shiko 4.13) dhe para nënshkrimit të marrëveshjes përblerjen e energjisë elektrike prodhuese me SH.A MEPSO (shiko 4.14). Për këtë qëllim, investitorët duhet të bëjnë marrëveshje me:

- Operatorin e sistemit distribuuves (EVN Maqedoni),
- Me ndonjë furnizues të energjisë elektrike, ose
- Tregtar me energji elektrike

Marrëveshja e këtillë mund të jetë me kohëzgjatje të kufizuar, përkatësisht deri sa të merret statusi i prodhuesit të autorizuar të energjisë elektrike, ose me kohëzgjatje të pakufizuar, përderisa investitori nuk arrin të marrë statusin prodhues i autorizuar i energjisë elektrike ose zgjedh të heqë dorë prej statusit.

4.10. REGJISTRIMI I OBJEKTIT NË REGJISTRIN E OBJEKTEVE PËR PRODHIMIN E ENERGJISË ELEKTRIKE NGA BURIME TË RIPËRTËRISHME TË ENERGJISË

Investitori duhet ta regjistrojë centralin e tij fotovoltaik në Regjistrin e objekteve për prodhimin e energjisë elektrike me burime ripërtëritëse të energjisë të cilin e drejton **Agjencia për energjetikë**. Për këtë qëllim, investitori duhet të dorëzojë lutje deri te Agjencia për energjetikë për regjistrim në Regjistrin e objekteve për prodhimin e energjisë elektrike prej burimeve ripërtëritëse të energjisë, bashkë me dokumentet në vijim:

1. Miratim për përdorimin e objektit energjetik ose raport për kontrollin e kryer teknik, në rast kur nuk është i nevojshëm miratimi për përdorim dhe vërtetimi i operatorit të sistemit përcues me të cilin vërtetohet se objekti i energjisë është i kyçur në sistemin përkatës (përcues ose distributiv),
2. Hartë topografike me përmasë 1:25.000 ku është i shfaqur lokacioni i centralit fotovoltaik,
3. Prezantim skematik i centralit fotovoltaik dhe i pajisjeve të instaluara, veçanërisht të pajisjeve për matje, dhe
4. Kopje të licencës për prodhimin e energjisë elektrike (*Rregullorja për burime ripërtëritëse të energjisë, neni 8*).

Nëse Komisioni rregulator për energjetikë konstaton se kërkesa nuk është e plotë, ai do ta njoftojë shtruesin dhe do t'i bëjë thirrje që ta kompletojë me dokumentacionin e duhur në afat prej 30 ditëve prej ditës së dorëzimit të njoftimit. Nëse shtruesi nuk e kompletion dokumentacionin në afatin e caktuar, Agjencia për energjetikë do ta refuzojë kërkesën si të pakompletuar.

Nëse Agjencia për energjetikë konstaton se kërkesa dhe dokumentacioni shtesë është i kompletuar dhe i saktë dhe se kushtet për ndarjen e statusit të prodhuesit të autorizuar janë të plotësuara, ai do të sjellë vendim për regjistrimin e shtruesit në Regjistrin e prodhuesve të autorizuar të energjisë elektrike në afat prej 15 ditëve prej datës së dorëzimit të kërkësës. Agjencia për energjetikë mund të vendos ta shqyrtoj objektin para se ta japë vendimin. Agjencia për energjetikë ia dorëzon investorit Vendimin për regjistrim në Regjistrin e prodhuesve të autorizuar për energji elektrike në afat prej tre ditëve prej datës së sjelljes së vendimit. Investitori regjistrohet me numrin e vetëm të regjistrit i cili nuk mund të ndryshojë ose të bartet (*Rregullorja për burime ripërtëritëse të energjisë, neni 9*).

4.11. NDARJA E STATUSIT TË PRODHUESIT TË AUTORIZUAR

Pas marrjes së vendimit të përkohshëm për marrjen e statusit të prodhuesit të autorizuar të energjisë elektrike të prodhuar prej burimeve të ripërtërishme të energjisë, investitori duhet të dorëzojë kërkësë për marrjen e vendimit për marrjen e statusit prodhues i autorizuar i energjisë elektrike prodhuar prej burimeve të ripërtërishme të energjisë dhe njëkohësisht të dorëzojë kërkësë për shfrytëzimin e tarifës së autorizuar të energjisë elektrike të prodhuar prej burimeve të ripërtërishme të energjisë. Pas kësaj, elektrocentrali duhet lëshohet në përdorim në afatin e caktuar në vendimin e përkohshëm dhe

shtruesi duhet të posedojë licencë për kryerjen e aktiviteteve energetike – prodhimin e energjisë elektrike për elktrocentralin për të cilin kërkohet statusi prodhues i autorizuar i energjisë elektrike të prodhuar prej burimeve të ripërtërishme të energjisë.

Kërkesat dorëzohen deri te Komision Rregulator për energjetikë në një ekzemplar në formë të shkruar, si formular i plotësuar për kërkesë për lëshimin e vendimit për marrjen e statusit prodhues i autorizuar, i nostrifikuar me nënshkrim dhe vulë të shtruesit (Formulari KVPA), si dhe formular i plotësuar për kërkesë për shfrytëzimin e tarifës së autorizuar, i nostrifikuar me nënshkrim dhe vulë të shtruesit (formulari KSHTA).

Shtruesi është i obliguar t'i ndajë dhe t'i shënojë në mënyrë të veçantë dokumentet të cilat janë me karakter konfidencial. Në të kundërtën do të konsiderohet se dokumentet e dorëzuara nuk janë me karakter konfidencial.

Kërkesat dorëzohen për shfrytëzimin e tarifës së autorizuar e cila ka vlejtur në ditën e sjelljes së vendimit të përkohshëm për marrjen e statusit prodhues i autorizuar i energjisë elektrike.

Së bashku me kërkesën, shtruesi është i obliguar t'i dorëzojë të dhënrat dhe dokumentet në vijim:

- Projekt për gjendjen e zbatueshme në pajtim me Ligin për ndërtim, nëse janë bërë ndryshime gjatë ndërtimit;
- Vendim për regjistrim në regjistrin e elektrocentraleve të cilat shfrytëzojnë burime të ripërtërishme të energjisë për prodhimin e energjisë elektrike, lëshuar nga Agjencia për Energjetikë, në pajtim me Rregulloren për burime të ripërtërishme të energjisë;
- Dëshmi se është paguar kompensimi në pajtim me nenin 13-a të Rregullores për prodhues të autorizuar për energji

elektrike të burimeve të ripërtërishme të energjisë;

- Deklaratë për besueshmérinë e kërkesës dhe të dhënrat detajuese, të nënshkruar nga personi i autorizuar për përfaqësimin e shtruesit të regjistruar në Regjistrin qendror.

Dokumentet duhet të janë origjinale ose kopjet e dokumenteve origjinale të janë të nostrifikuara në noter.

Me kërkesën, shtruesi në mënyrë të obli-guar duhet të shfaq dëshmi se në Ilogarinë e Komisionit rregulator për energjetikë është paguar kompensim i pakthyeshëm në të holla për shpenzimet e bëra në procedurë (kompensimin të cilin Komisioni Rregulator për energjetikë duhet t'ia paguaj Agjencisë për Energjetikë sipas tarifores së sjellë nga Agjencia për Energjetikë) në kundërvlerë denari, sipas bursës së mesme të Bankës Popullore ditën e shtrimit të kërkesave.

Procedurat për lëshimin e vendimit për marrjen e prodhuesit të autorizuar dhe sjelljen e vendimit për shfrytëzimin e tarifës së autorizuar fillojnë në ditën e pranimit të kërkesës në arkivin e Komisionit Rregulator për energjetikë.

Pas marrjes së kërkesave, Komisioni Rregulator për energjetikë përcakton nëse është dorëzuar dokumentacioni i nevojshëm për sjelljen e vendimit dhe sjelljen e vendimit, si dhe nëse janë dorëzuar në formë të duhur. Komisioni rregulator për energjetikë në afat prej 5 (pesë) ditëve nga dita e pranimit të kërkesave, do të kërkojë vërtetim nga Agjencia për Energjetikë se elektrocentrali është ndërtuar dhe i plotëson kushtet specifike dhe fuqinë instaluese të përcaktuar me Dekretin të cilat kanë qenë në fuqi në ditën e lëshimin të vendimit të përkohshëm për marrjen e statusit të prodhuesit të autorizuar.

Agjencia për Energjetikë obligohet ta lëshojë vërtetimin në afat jo më të gjatë se 15

(pesëmbëdhjetë) ditë nga dita e shtrimit të kërkesës deri te Komisioni Rregulator për energjetikë.

Për lëshimin e vërtetimit, Komisioni rregulator për energetikë i paguan kompensim Agjencisë për Energjetikë, sipas tarifores së sjellë nga Agjencia për energetikë, i përgatitur në bazë të shpenzimeve të Agjencisë për Energjetikë në procedurën për lëshimin e vërtetimit..

Nëse Komisioni Rregulator për energetikë përcakton se kërkesat dhe dokumentacioni është i kompletuar dhe se nuk ka mangësi dhe se vërtetimi i lëshuar nga Agjencia për Energjetikë është pozitiv, në afat prej 20 (njëzetë) ditëve nga dita e pranimit të kërkesës do të sjellë konstatime për rregullshmërinë e kërkesave dhe vazhdimin e procedurave. Nga një ekzemplar, Komisioni rregulator për energetikë e dorëzon deri te shtruesi.

Komisioni rregulator për energetikë, në lidhje me kërkesat e shtruara, do të caktojë seancë përgatitore e cila duhet të mbahet në afat i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 35 (tridhjetë e pesë) ditë nga dita e pranimit të kërkesave.

Ftesa për pjesëmarrje në seancën përgatitore bashkë me propozimin e vendimit përfitimin e statusit të prodhuesit të autorizuar dhe propozimit të vendimit për shfrytëzimin e tarifës së autorizuar të energjisë elektrike të prodhuar nga burimet të ripërtëritshme të energjisë dorëzohet më së voni 7 (shtatë) ditë para mbajtjes së seancës përgatitore. Për prani dhe pjesëmarrje në seancën përgatitore, Komisioni rregulator për energetikë e fton shtruesin, si dhe përfaqësuesit e autorizuar të ndërmarrjeve, institucioneve dhe organizatave të interesuara.

Komisioni rregulator për energetikë më së voni në afat prej 5 (pesë) ditëve nga dita e përfundimit të seancës përgatitore do të mbajë seancë të rregullt në të cilën do të sjellë vendim për marrjen e statusit të prodhuesit të autorizuar të energjisë elektrike të prodhuar nga

burimet të ripërtëritshme të energjisë dhe vendim për shfrytëzimin e tarifës së autorizuar të energjisë elektrike të prodhuar nga burimet e ripërtëritshme të energjisë.

Vendimet publikohen në Gazetën Zyrtare dhe në ueb-faqen e Komisionit Rregulator për energetikë.

Me ditën e hyrjes në fuqi të vendimeve, Komisioni Rregulator për energetikë i shënon të dhënat e bartësit të vendimit dhe elektrocentralit si dhe të dhënat për tarifën e autorizuar në Regjistrin e prodhuesve të autorizuar.

Vendimet e Komisionit Rregulator për energetikë i dorëzon deri te shtruesi, operatori i tregut të energjisë elektrike dhe deri te Agjencia për Energjetikë.

4.12. MARRËVESHJE PËR BLERJEN E ENRGJISË ELEKTRIKE ME OPERATORËT E TREGUT TË ENRGJISË ELEKTRIKE

Operatori i sistemit elektropërçues (MEPSO) është i obliguar ta blejë të gjithë energjinë elektrike të prodhuar nga prodhuesit e autorizuar të energjisë elektrike në pajtueshmëri me kontratën, në pajtueshmëri me Ligjin për energetikë, Vendimin për shfrytëzimin e tarifave të autorizuara i dhënë prej Komisionit rregulator për energetikë dhe Rregullave të tregut të energjisë elektrike. Investitori duhet të dorëzojë kërkesë për nënshkrimin e marrëveshjes për blerjen e energjisë elektrike deri te MEPSO .

MEPSO obligohet ta nënshkruejë marrëveshjen për blerjen e energjisë elektrike në afat prej 30 ditëve prej datës së pranimit të kërkesës. Marrëveshja për blerjen e energjisë elektrike duhet hyjë në fuqi ditën e dhënies së Vendimit për marrjen e statusit të prodhuesit të autorizuar të energjisë elektrike prej anës së Komisionit rregulator për energetikë.

Investitori mund të vendos ta prish marrëveshjen për blerjen e energjisë elektrike me çka do ta humbas statusin e prodhuesit të autorizuar të energjisë elektrike dhe të drejtën që përsëri ta marrë këtë status. (*Ligji për energjetikë, neni 153*).

Investitori është i obliguar ta shesë të gjithë sasinë prodhuese të energjisë elektrike të MEPSO dhe të dorëzojë plane për prodhimin e energjisë elektrike deri te MEPSO.

Ky hap e shënon fundin e procesit për aplikim. Pas marrjes së statusit të prodhuesit

të autorizuar, investitori mund t'i zbatojë dhe përdorë tarifat e autorizuara të përcaktuara në Dekretin e tarifave të autorizuara të energjisë elektrike (Neni 7). Tarifa e saktë e autorizuar e cila përdoret në çdo objekt për prodhimin e energjisë elektrike varet prej sasisë mujore të prodhuar dhe të shitur të energjisë elektrike në çdo bllok. Varësisht prej sasisë të prodhuar të energjisë elektrike për çdo muaj, tarifa e autorizuar faktike e cila është e zbatueshme për objekt mund të ndryshojë. Tarifat e autorizuara zbatohen për një periudhë prej 20 viteve.

5. SIGURIMI I GARANCIVE PËR PREJARDHJEN E ENRGJISË ELEKTRIKE TË PRODHUAR PREJ BURIMEVE RIPËRTËRITËSE TË ENRGJISË

Në rast kur investitori nuk arrin të fitojë statusin e prodhuesit të autorizuar të energjisë elektrike me çka do të kishte dobi prej tarifave të autorizuara, ose nëse investitori vullnetarisht jep dorëheqje prej kontratës për blerjen e energjisë elektrike me operatorin e tregut të energjisë elektrike (shiko 4.13. më lartë), investitori mund të paraqitet për garanci për prejardhje në bazë të së cilës do të kërkonte çmim të autorizuar për energjinë elektrike të prodhuar në centralin e tij fotovoltaik.

Garanci për prejardhje zakonisht u jepet operatorëve të sistemeve elektropërçuese ose tregtarëve të energjisë elektrike të prodhuar prej burimeve ripërtëritëse të energjisë. Duhet theksuar se tarifa e autorizuar është jokompaktibile me garancinë për prejardhje – investitori mund të përdorë ose njëren ose tjetrën. Nëse investitori e përdorë tarifën e autorizuar, ai/ajo nuk mund të paraqitet për garanci për prejardhje.

Mënyra dhe procedura për ndarjen e garancive për prejardhje rregullohen me Rregulloren për burime ripërtëritëse të energjisë. Aty ku

është relevante, investitori duhet të dorëzojë kërkesë për ndarjen e garancive për prejardhjen e energjisë elektrike të prodhuar në centralin e tij fotovoltaik deri te Agjencia për energetikë. Bashkë me kërkesën duhet dorëzuar edhe:

- Dëshmi për pagimin e kompensimit për dhënien e garancisë për prejardhje, dhe
- Dëshmi për operatorin e sistemit për përcimin ose distribuimin e energjisë elektrike për sasinë e energjisë elektrike të prodhuar dhe të shitur prej anës së objektit.

Nëse Agjencia për energetikë konstaton se janë plotësuar të gjitha kushtet për ndarjen e garancive për prejardhjen e energjisë elektrike të prodhuar prej resurseve ripërtëritëse të energjisë, Agjencia jep vendim në afat prej 30 ditëve prej ditës së pranimit të kërkesës.

Garancia për prejardhje jepet nga 1 MW. Garancitë për prejardhje vleinë 12 muaj.

6. ADRESA DHE TË DHËNA KONTAKTUESE TË INSTITUCIONEVE KOMPETENTE

6.1. Ministria e Ekonomisë, Sektori për energjetikë

Adresa: Jurij Gagarin nr. 15 (katë 1)
1000 Shkup
Telefoni: + 389 2 30 93 485,
+ 389 2 30 93 485
E-maili: info@economy.gov.mk
Ueb faqja: www.economy.gov.mk

6.2. Agjencia për Energjetikë

Adresa: Orce Nikollov nr. 68
1000 Shkup
Telefoni: + 389 2 32 30 300
E-maili: ea@ea.gov.mk
Ueb faqja: www.ea@ea.gov.mk

6.3. Komisioni Rregulator për energjetikë

Adresa: Dimitrie Çupovski nr. 2, kati 4
1000 Shkup
Telefoni: + 389 2 32 33 580,
+ 389 2 32 54 010
E-maili: erc@erc.org.mk
Ueb faqja: www.erc.org.mk

6.4. Operatori për Tregun e Enerjisë Elektrike/Operatori i Sistemit Elektropërçues (MEPSO)

Adresa: Maksim Gorki nr. 4
1000 Shkup
Telefoni: + 389 2 31 49 811
E-maili: info@mepso.com.mk
Ueb faqja: www.mepso.com.mk

6.5. Operatori i Sistemit për Distribuim/Furnizim me Energji Elektrike (EVN Maqedoni)

Adresa: 11 Tetori nr. 9
1000 Shkup
Telefoni: + 389 2 3205 000,
+ 389 089 089 089
E-maili: info@evn.mk
Ueb faqja: www.evn.mk

6.6. Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor

Adresa: Goce Dellçev nr. 18
1000 Shkup
Telefoni: + 389 2 32 51 403,
+ 389 2 32 51 503,
+ 389 2 32 51 460
Ueb faqja: www.moepp.gov.mk

6.7. Ministria e Transportit dhe Lidhjeve

Adresa: Dame Gruev nr. 6
1000 Shkup
Telefoni: + 389 2 31 45 497,
+ 389 2 31 23 292
Ueb faqja: www.mtc.gov.mk

6.8. Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave

Adresa: Aminta i Tretë nr. 2
1000 Shkup
Telefoni: + 389 2 31 34 477
E-maili: info@mzsv.gov.mk
Ueb faqja: www.mzsv.gov.mk

6.9. Regjistri qendror

Adresa: Kuzman Josifovski Pitu nr. 1
1000 Shkup
Telefoni: + 389 2 32 88 100
Ueb faqja: www.crm.com.mk

7. LEGJISLATURA RELEVANTE DHE AKTET RREGULLATORE

Ligji për energjetikë (Gazeta zyrtare nr. 16/2011, 136/2011, 79/2013, 164/2013, 41/2014 dhe 151/2014)

Dekreti për tarifa të autorizuara për energji elektrike (Gazeta zyrtare nr. 56/2013)

Vendimi për fuqinë e përgjithshme instaluese të prodhuesve të autorizuar të energjisë elektrike të çdo burimi ripërtëritës të energjisë (Gazeta zyrtare nr. 56/2013 dhe 10/2014)

Ligji për ndërtim (Gazeta zyrtare nr. 130/2009, 124/2010, 18/2011, 36/2011, 54/2011, 13/2012, 144/2012, 25/2013, 79/2013, 137/2013, 163/2013, 27/2014, 28/2014, 42/2014, 115/2014, 149/2014 dhe 187/2014 dhe 44/2015)

Ligji për tokë ndërtimore (Gazeta zyrtare nr. 82/2008, 143/2008 dhe 56/2010)

Ligji për tokë bujqësore (Gazeta zyrtare nr. 135/07, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14 dhe 166/2014)

Ligji për pyjet (Gazeta zyrtare nr. 64/2009, 24/2011, 53/2011, 25/2013, 79/2013, 147/2013, 43/2014, 160/2014, 33/2015 dhe 44/2015)

Ligji për mjedis jetësor (Gazeta zyrtare nr. 53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 48/2010, 124/2010, 51/2011, 123/2012, 93/2013, 187/2013, 42/2014)

Ligji për planifikim hapësinor dhe urbanistik (Gazeta zyrtare nr. 199/2014 dhe 44/2015)

Rregullorja për formën dhe përbajtjen e kërkesës, dokumenteve të nevojshme dhe formularit të Vendimit për zbatimin e ndërtimeve gjegjësisht për punë me pajisjet për të cilat nevojitet miratim për ndërtim. (Gazeta zyrtare, nr. 147/2009)

Dekret për mënyrë dhe procedurën e tjetërsimit, dhënien me qira afatgjate dhe qira afatshkurtre, toka në pronësi të shtetit, me ankand

publik, përmes grumbullimit të ofertave dhe me marrëveshje të drejtpërdrejt, lartësinë e shpenzimeve të procedurës për tjetërsim dhe dhënien me qira si dhe lartësinë e çmimit të tokës dhe qirasë (Gazeta zyrtare nr. 147/2008, 71/2009, 16/2009, 162/2009, 113/2010, 148/2010, 172/2010 dhe 40/2011)

Ligji për pronësi dhe të drejta të tjera materiale (Gazeta zyrtare nr. 18/2001, 92/2008, 139/2009 dhe 35/2010)

Dekret për përcaktimin e projekteve dhe për kriteret në bazë të së cilave përcaktohet nevoja për zbatimin e procedurës për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor (Gazeta zyrtare nr. 74/2005)

Rregullore për formën dhe përbajtjen e elaboratit për mbrojtjen e mjedisit jetësor, procedurën për miratimin e tyre si dhe mënyrën e udhëheqjes së registrit të elaborateve të miratuara (Gazeta zyrtare nr. 50/2009)

Rregullore për licenca për kryerjen e veprimitarive energjetike (Gazeta zyrtare nr. 143/2011, 78/2013 dhe 33/2015)

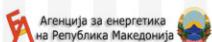
Rregullore për burime të ripërtëritshme të energjisë (Gazeta zyrtare nr. 113/2011)

Rregullore për prodhues të autorizuar të energjisë elektrike nga burime të ripërtëritshme të energjisë (Gazeta zyrtare nr. 18/2012, 97/2012, 63/2013, 41/2014, 151/2014 dhe 26/2015)

Rregulla për tregun e energjisë elektrike(Gazeta zyrtare nr. 38/2014, 57/2014 dhe 194/2014)

Rregulla të rrjetit për distribuimin e energjisë elektrike (Gazeta zyrtare nr. 87/2012, 30/2014, 161/2014, 189/2014 dhe 50/2015)

Rregulla të rrjetit për përcimin energjisë elektrike (2015)

**ЗАЈАКНУВАЊЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ КАПАЦИТЕТИ НА СЕКТОРОТ ЗА ЕНЕРГЕТИКА
ПРИ МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ЕКОНОМИЈА И АГЕНЦИЈАТА ЗА ЕНЕРГЕТИКА**

**PËRFORCIMI I KAPACITETEVE ADMINISTRATIVE TË SEKTORIT PËR ENERGJETIKË
PRANË MINISTRISË SË EKONOMISË DHE TË AGJENCISË PËR ENERGJETIKË**

**STRENGTHENING THE ADMINISTRATIVE CAPACITY OF THE ENERGY DEPARTMENT
IN THE MINISTRY OF ECONOMY AND THE ENERGY AGENCY**

Проект имплементиран од страна на ATC Consultants A project implemented by ATC Consultants
и нејзините партнери во конзорциумот and its consortium partners

